

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

INSTITUCIÓ PATXOT

D I E T A R I

1926

17 Juny
Consell.

Avui he convocat, a les sis de la tarda, en
en aquest hostatge del Carrer de la Cucurulla, Núms.
1 i 3, 4^t. pis, 1ª porta, en casa propietat de la
meva esposa, els Senyors següents:

N'Eduard Fontseré, Director del Servei Meteorològic
de Catalunya.

En Jordi Rubió i Balaguer, Director de la Biblioteca
de Catalunya.

N'Agustí Duran i Sampere, Director del Arxiu-historic
Municipal de Barça.

El Mtre. Francesc Pujol, del Orfeó Català.

En Josep M^s. Batista i Roca, President de la Secció
de Folklore del Centre Excursionista de Catalunya.

Els he convocat per a constituir en íntima solemnitat
el consell de la "Institució Patxot". De fet, ja ho eren
perquè tots ells colaboren de temps en les meves tasques,
la realització de les quals m'hauria estat impossible sen-
se llur capacitat científica i llur amical benvolença.

El pis on tenim estatge es construit de nou, amb els
locals actualment buids, sense parament de cap mena, lle-
vat del meu despaig que ha estat moblat fa pocs dies. Tam-

1926 poc es montat encara l'ascensor de la casa.
17 Juny.

No essent habitat el pis, una mica abans de l'hora me som posat a fer de porter, situant-me al replà de la escala a fi de guiar i distreure la pujada dels convocats.

De primer ha arribat En Duran i Sampere, poc després el Dr. Fontseré i el Mtre. Pujol als quals he ensenyat les nostres parets nues. Mentrestant entrava En Batista i Roca i En Duran i Sampere me rellevaba generosament de porter fins a la vinguda d'En Jordi Rubió.

Cal dir que'ls meus hostes no semblaven pas sentir gens l'estranyor d'un estatge presentment tant poc casolà, sino que mes aviat la cosa'ns feia una certa il·lusió a tots, com evocant en nosaltres temperaments estudiantils bon xic pretèrits, i que no es pas cap mal síntoma que revinguin de tant en tant.

Resseguides les futures dependències, canviades les degudes cortesies, i esplaiats els primers sentiments, ens hem constituït en Consell, començant la sentada inaugural de la I. P. en el meu despaig.

Historiant una mica, he recordat que en la meva actuació jo m'havia acollit a les nostres Corporacions populars i això no solament per acatament a la tradició que elles representaven, sinó també perquè volia deslliurar-me del defecte corrent a casa nostra, d'individualisar massa les tasques, les quals no coordinantse escaientment, acaben per malmetre part del esforç esmerçat.

Vaig obrar així mentres Catalunya curava legalment de la seva personalitat i la refermava dintre del dret constituit. Més d'ençà de la dictadura militar d'Espanya, aquelles Corporacions han estat apassionadament intervengudes per demunt de la llei, i la noció de govern devenint encegada funció de domini, la experiència' ns acaba de mostrar el perill de mantenir la iniciativa individual sotsmessa als

1926 incidents i la inestabilitat de dites corporacions.

17 Juny. Per aqueixa raó vaig resoldre muntar unes oficines on reuniria'ls treballs que teniam entre mans i que eren es-campats en llocs insegurs. Això implicava una major sis-tematisació i aquest era'l motiu que'ns aplegava, car la I. P. va aixamplant el seu camp d'acció per disciplines molt allunyades de la meva i ja sabiem que jo tot sol no podria pas menar-la plenament a terme.

A més, hi ha moments en els quals, no solament el meu físic, sinó majorment el meu esperit, feblie, i havent-m'en adonat prou jo mateix, els pregava que, d'una banda, me perdonessin els falliments en els quals jo hagi encor-regut i, de l'altra, els demanava l'obra de caritat de que me sostinguessin amb llur fortitud quan me vegessin en de-fallença.

En Jordi Rubió ha respost deixant vibrar el seu leal optimisme, oferint-se en tot i per tot, donant-me una au-toritat que soc lluny de posseir i en canvi rebaixant exa-geradament la llur, afegint amb l'assentiment dels seus companys, que estava convençut de que la reunió seria molt profitosa per a'ls ideals culturals de Catalunya.

Reprendent la nota intima, he volgut fer-los remarcar que jo actuava desplaçat car, per raons d'ordre moral que Déu sab, jo havia traspassat a la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera", diverses iniciatives tes-tamentaries meves, que pertocaven dreturerament a la meva família, a la tradició i al nom Patxot.

Així les "Cròniques Catalanes", rigurosament devien haver-se publicat sota'l nom del meu avi En Rafel Patxot i Ferrer, que fou un bell exemple de civisme i molt adonat als estudis històrics.

El "Cançoner Popular de Catalunya", pertanyia indiscu-

1926 tiblement al meu pare N'Eusebi Patxot i Llaguera, músic
17 Juny. de debó i cultíssim literat.

I els treballs de "Nefologia Catalana" era cosa de lligar-se amb el meu nom, per ser la continuació de experimentacions començades en el meu "Observatori Català" de St. Feliu de Guixols i realisació actual de projectes que aleshores devingueren impossibles.

Constitueix això un acte de desprendiment intel·lectual que no volia que ells ignoressin, al judicar les meves orientacions.

Inventariant les activitats de la I. P., tenim actualment:

1er.- Els Concursos Rafel Patxot i Ferrer, comanats a la R. Academia de Buenas Letras de Barcelona, i que versen sobre estudis històrico-polític socials.

2on.- Els Concursos musicals Eusebi Patxot i Llaguera, que regeix l'Orfeó Català.

3er.- Les "Memories Patxot", posades originàriament sota la ègida de la Biblioteca de Catalunya, de la qual s'han tingut de emancipar per les raons exposades en un dels paràgrafs anteriors.

4t.- Bibliografia General Catalana, en la qual se comprendrà tot lo publicat en català i és tasca que ve realitzantse sota la direcció d'En Jordi Rubió.

5t.- Repertori dels Manuscrits Catalans; es feia començada aquest hivern per En Pere Bohigas i ens proposem inventariar-hi tots els manuscrits catalans coneguts.

- 1926 6è.- Llegendari Popular Català, degut a una proposta
 17 Juny. d'En Rossend Serra y Pagès i havent-se iniciat ja l'aple-
 gament de materials.
- 7è.- Tenim en premsa la "Quaresma de St. Vicent Fer-
 rer", utilisant un manuscrit que'ns oferí el Revnt. Dr. J.
 Sanchis Sivera, de la Seu de Valencia.
- 8è.- Encare que la majoria dels presents ja ho sabien,
 els he enterat de la avinença feta amb el "Institut d'Estu-
 dis Catalans", i en virtut de la qual, aquests podran con-
 tinuar les seves publicacions, en forma condicionada i "a
 despeses de la I. P."
- 9è.- Dintre la convenció precedent resulta enclosa la
 publicació de la premiada "Arqueologia Litúrgica" de Mossen
 Gudiol.
- 10è.- Entre les tasques en cartera pera'l vinent hivern
 senyalava lloc preferent al "Refraner Popular de Catalunya"
 a base dels materials de Mtre. Marian Aguiló, que'l seu
 fill Angel Aguiló m'havia generosament donats. També dis-
 posem de les col.leccions de moltes altres folkloristes.

He pregat an En Jordi Rubió que expliques quelcom
 respecte de la Bibliografia Catalana que ja fa temps te-
 nim entre mans.

Ha recordat que en una conversa li vaig proposar pri-
 merament una Bibliografia Científica de Catalunya i com
 despres, de mica en mica, la idea originaria s'era conver-
 tida en una pretensió a tota la Bibliografia Catalana. Fa
 cosa d'un parell d'anys que hi treballem tenint actualment
 arxivades unes 25.000 fitxes dels segles XIX^è i XX^è. Com
 a límit modern hem posat el 1923, tenint en compte que des

1926 d'aquesta data ja hi ha qui va continuant la nostra bibliografia.
17 Juny.

A fi de que sia mes aviat utilisable aqueixa quantitat de materials, n'hem començat la ordinació pera anarla publicant en forma especializada i seguint aquest criteri, En Givanel està preparant i completant tot çò que pertoca a la Premsa Catalana, que segurament formarà'l primer volum, si bé, naturalment, no seran pas seriats, sinó independents dintre del corpus general.

~~prop~~ Entrats dintre la Bibliografia, se m'acudí que calia completarho amb els Manuscrits Catalans. Aleshores En Rubió me feu sabedor de la avinentesa d'En Pere Bohigas, el qual havent estat pensionat a Paris, li podiem proposar tasca suplementaria.

~~font~~ En Bohigas ho acceptà i a hores d'ara tenim fitxats tots els manuscrits catalans de Paris i els d'algunes Biblioteques departamentals franceses. Mes endavant conti-nuarà la feina a Londres i així successivament.

~~notícies~~ Dels manuscrits més notables ne treiem fotografies pera ornar i documentar les nostres publicacions.

En Jordi Rubió, creu que arribarem a notar uns 2.000 manuscrits catalans.

~~notícies~~ Adressantme an En Duran i Sampere l'he invitat a confessar les coses amb les quals ell m'havia penyorat en ocasió que jo visitaba'l seu Arxiu i ell no volgué deixar-m'en sortir enterament lliure.

~~notícies~~ 11è.- I En Duran i Sampere'ns ha parlat de publicar "Les Solemnitats de Catalunya", començant pels codex de Barcelona, que potser farien uns tres volums, als quals seguirien dos mes referents a d'altres indrets de Catalunya.

Pel que respecta als materials de Barcelona, ha afegit

1926 que practicament estan a punt d'anar a l'impremta.

17 Juny.

12è.- Ha continuat En Duran i Sampere tractant d'una "Bibliografia Històrica de Catalunya", que an ell i a mi, ens havia ocupat mes d'una vegada, i que deuria consistir en aplegar, en forma critica i detallada, tot çò que hi hagi publicat respecte de les diferentes contrades o poblacions de Catalunya.

El Dr. Fontseré ha subratllat el valor pràctic del propòsit, car actualment els que fan certes investigacions, perden un temps considerable en recerques moltes vegades inútils, com li era esdevingut an ell al voler situar a Catalunya fenòmens sismològics, i això'ns ho estalviariem el dia que tinguessim degudament ordenades les nostres fonts d'informació.

S'ha convingut que En Duran i Sampere cuidaria de realisar la seva proposició, ben acordantse de primer i totstems amb En Rubió, per tal de no duplicar fitxes bibliogràfiques.

M'ha semblat convenient no aludir al Mtre. Pujol, a fi d'estalviarli un conflicte de discreció, i pel meu compte he insinuat que la I. P. està madurant un estudi molt documentat de música catalana migieval, prenent peu del premi guanyat per Mn. Higiní Anglès en els Concursos Eusebi Patxot i Llaguera.

Amb En Batista i Roca hem représ el tema del "Refraner Popular" en el qual ja havia intervenit temps enrera.

Actualment, tenim el Refraner de Mtre. Aguiló i se'ns han ofert nombroses col.leccions aplegades per folkloristes de diverses contrades catalanes.

Continuant una qüestió anterior li he demanat si po-

1926 17 Juny. driem comptar amb el Refraner d'En Sebastià Farnés. Ha respondut que En Farnés tenia cedida la seva col·lecció per escrit al "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya", emperò solament pera després de la seva mort, car se la reservava en vida. De moment, sembla que En Farnés se refusa a englobar lo seu amb els altres, potser per raó de que havent treballat tants anys en una orientació determinada, ara li fa l'efecte de que s'anula la seva personalitat.

Aqueix argument es molt humà, mes no té aplicació al nostre cas i jo he insistit en que no se tractava pas d'aminorar l'obra de cadascú, sinó ben al contrari, de proclamarla i enlairarla, fent-hi'l degut acatament. Que lo que jo pretenia era'l Refraner Popular de Catalunya i perxò tothom hi havia d'abocar el seu proveïment.

Per tant, la I. P. no podia pas publicar refraners individuals, que foren inevitablement incomplets. A més, jo creia que en els moments actuals, no tenim pas encara la preparació necessària pera'l difícil estudi comparatiu, sinó que'ns hem de limitar a recollir lo mes rigurosament possible'ls materials, pera deixarlos ben ordenats als venidors folkloristes, els quals així manejaran un millor utilitatge.

Posat a dir, he repetit çò que arreu vaig pregonant: que la I. P. no solament no vol pendre res a ningú, sinó que ho dona tot i àdhuc se dona ella mateixa. Perquè'l nom Patxot que fa sonar no es pas el meu, sinó'l dels meus passats que m'han legat una tradició secular de família, i ja que'l nom s'acaba amb mí, jo vull posarhi un termenal digno de la veneració i l'exemple llurs.

18 Juny. Tornant al Refraner, i pel que respecta al "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya" els he fet sabedors de que l'any passat el Dr. Carreras i Artau havia acceptat amb entusiasme l'idea d'una intima colaboració, fent tota mena

1926 d'oferiments, comunicant-me adhuc la seva visió d'un Refraner segons un plan més extens i complexe que'l nostre, car s'hi encloia l'estudi crític i les derivacions dels materials.

Tot això son temes que pertoquen al sector representat per En Batista i Roca, el qual ha acceptat d'encar-regarsen, posant esment en lligar la nostra tradició folklòrica autodidàctica, amb la disciplina mes estricta de les escoles modernes. I en quant al Refraner d'En Farnés, ha afegit En Batista i Roca que no calia pas perdre tota esperança, ja que una de les seves filles havia comprès el bon intent de la proposta nostra.

Canviades aqueixes primeres impressions d'iniciativa, la conversa s'ha familiarisat, devinguent mes imprecisa i essent únicament de consignar la atinada remarcada d'un dels presents, el qual feia notar que aquesta reunió nostra en pro de la cultura i espiritualitat de Catalunya, segurament coincidia amb una altra d'antitètica, on se tractava de trepitjar i escanyar, si possible fos, tot quan nosaltres estimem, des de la llengua fins a la intel.lectualitat.

Eren les vuit del vespre quan donavem per enllestida la presa de possessió, i devallant de llurs setials de conseller, els companys m'han ajudat humilment a tancar persianes, balcons i portes, mentres els fumadors feien llum, perquè encara no es feta la instalació elèctrica en el nostre hostatge.

I al repassar aquelles sales buides hem sentit que ja hi havia un esperit, que Déu faci ben llevador.

18 Juny. A les sis de la tarda he rebut en la I.P.: "Masia Catalana". En Francesc Maspons i Anglasell, President del Centre Fund^o. C.R.C. Excursionista de Catalunya.
En Josep Danès i Torras, Arquitecte.

1926 En Lluís Bonet i Garí, Id.
 18 Juny En Josep M^a. Batista i Roca,
 els quals constitueixen la Comissió Executiva pera l'estudi de la "Masia Catalana", que la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera" te comanat al Centre Excursionista de Catalunya.

El C.E.C. havent estat registrat varies vegades per la policia, era previsor allunyarsen a fi de que, si'l clausuraven, no resultessin presoners els materials i interromputs els treballs.

Aleshores i com a cosa transitoria, En Lluís Bonet s'oferí pera tenir l'oficina a casa seva, bo i esperant millor solució.

Posteriorment tot retorna al C.E.C.

D'això'n resultava una existència nòmada que treia efectivitat a les tasques en curs.

Afi d'estabilisar en lo possible aqueixa actuació, —a la qual estic moralment lligat—, la I. P. se complau en oferir a la "Masia Catalana" la sala més gran del nostre estatge, on podrà establirse independentment pera rependre la seva feina, pertorbada per les actuals constel.lacions.

I com que se tracta d'obra externa a la I.P., consigno merament el fet.

25 Juny. He tingut una sentada amb En Francesc Cambó pera Francesc Cambó. qüestions de la nostra dèria cultural respectiva.

Encare que de bell començament ja fossim completament avinguts, la pràctica ha ensenyat que calia anar articulant les tasques mes intimament.

En primer lloc, li he fet avinent que algun erudit, ténint obertes les nostres dues portes, ne fa un joc de conveniencia personal i obliga massa facilment la rigidesa dels deures de la intel.ligencia. N'hi he senyalat especialment un cas i hem aclarit que no complia ni an ell ni a mi, ex-

1926 cusantse sempre amb l'altre de nosaltres que l'interrogava,
25 Juny i en realitat posantse a servei de tercer, preterint els
 seus compromisos anteriors. Hem convingut allissonarlo
 discretament, imposant la disciplina; pera lo qual ell en-
 viaria a cerca aquell autor en falliment i li deixaria en-
 devinar que les nostres dues portes facilment podien tan-
 carse dretureres.

Li he explicat tot el meu camp d'acció, oferint en-
viarli nota detallada per escrit, a fi de que coneixentlo
bé, no permeti a cap dels seus subordinats que se fiqui
dintre les nostres afrontacions, car això era una jurisdic-
ció que'ns reservavem exclusivament. D'aquesta manera evi-
tarem incidents i moltes impureses.

Passant a un altre tema, li som exposat que la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera" era senzi-
llament un mite, lo mateix que la "Institució Patxot" que
ara anava sortint a llum.

-I lo mateix que la "Fundació Bernat Metge" - m'ha in-
terromput ell somrient.

-Doncs bé; també som vingut per això, per veure si hi
hauria manera de consolidar aqueixes coses. Jo hi he pensat
molt i no ho trobo pas per ara; en primer lloc per una cer-
ta malfiança dels homes que he après en la meva trista ex-
periència testamentaria, i segonament, perquè l'actual po-
der públic no comporta la iniciativa particular, i el pre-
sent estatisme tendeix cada dia mes vers l'anulació del ho-
me. Remarqueu que no parlo pas política, sinó que tracto
merament sociologia experimental!

Ell m'ha contat que havia estat a punt de donar forma
a la seva Fundació, quan sobrevingué'l Cop d'Estat espanyol.
emperò llavors ho deixà corre posantse a veure venir, major-
ment al adonarse de que no se respectava çò que fins ales-
hores havia estat respectat.

Com a possible solució, s'inclina a ferne una societat

1926 anònima, condicionada amb una certa intervenció estrangera
25 Juny. — per exemple, el "Institut de France"— i a semblança de
la institució Osma.

Donant tems al tema, me som enterat de que la discutida fundació del ex-ministre espanyol Osma, fou redactada pel mateix Antonio Maura, essent aquest President del Consell de Ministres, constituint la feta un "tableau" complet de ministerialisme espanyol, al qual se pot afegir que abdos ministres s'escandalisaven del separatisme en el Congrés.

He tancat l'entrevista parlant del "Institut d'Estudis Catalans", que la fobia de la actual Diputació considera no existents i el nom dels quals adhuc voldria fer desapareixer. L'he sorprès amb la nova de que no manquen intel·lectuals catalans, arrecerats en una Corporació erudita i contraria al I. E. C., que ara treballen a l'ombra per serne'ls hereus al menys de la part historicofilològica. Altra sorpresa al dir-li com tothom ignorava que el I. E. C. fou gestació d'unes converses amb el Dr. N. Font i Sagué, tingudes a casa meva i que anaren prenen estat fins arribar an En Prat de la Riba, que erradament les deixà fai-sinar a N'Eugenio d'Ors i aquest cometé el mancament de desviarlo, de la pura concepció científica originaria, per la qual raó jo m'era mantingut personalment allunyat del I. E. C., si bé fent-hi sempre moralment costat.

I en aquest moment de crisi, jo sentia novament el deure de sosténir el I. E. C., car podria esserne la salvació si'n permetia emanciparlo de fet, com jo ho havia pretingut de dret no fa pas gaires anys.

Per mor d'això, jo acabava de signar una avinença amb el I. E. C. mitjançant la qual aquest continuaria les seves publicacions que serien editades "a despeses de la Institució Patxot".

En Cambó s'ha complagut d'aqueixa decisió i l'ha compartida ratificant que en les seves edicions d'art català

1926 també faria sonar el nom del I. E. C. més que mai.
 26 Juny res les regnes però conegut l'espectacle valencianista, tan
 26 Juny. talentosos En la sala d'actes del "Club Montanyenc", s'ha
 Llegendari fet l'obertura de plecs i el repartiment de premis
 Català. Darrer del primer Concurs del "Llegendari Català", de la
 I. P. Folklòrica de la crida.

La crida no ha pas donat tot el que n'havíem esperat,
 4 Juliol ni en el nombre ni en la qualitat dels treballs presentats;
 Dr. Carles potser per no haver tingut prou publicitat o per resultar
 i Arias una mica curt el terme fixat.
 "Referències"

De totes maneres, hi ha quelcom interessant i sobretot
 la lliçó de la experiència modificant la nostra primitiva
 visió; car al costat del llegendari folklòric, que nosaltres
 convocavem, han comparegut els erudits de la llegenda his-
 tòrica i els literats brodant noveles al seu entorn.

Això fa pensar dességuida en dos liegendaris: el vera-
 ment popular i el critico-historic dels nostres temps com-
 tals.

En el Jurat hem aplegat representació de la "greater"
 Catalunya: N° Horaci Chanvet, de Perpinyà, President de la
 "Colla del Rosselló", i En Francesc Martínez i Martínez,
 de València, a qui ha pertocat la Presidència del acte.
 5 Juliol N'Andreu Ferrer i Ginart, de Artà, no'ns ha pogut dur per-
 sonalment l'alenada mallorquina, perquè li han negat el
 permís i no l'han deixat assistir a la nostra festa.

Parlant de les diverses contrades, En Chanvet ha dit
 que fora magre la col·laboració del Rosselló per mor de que
 gaire bé ningú se cuida de les llegendes catalanes, llevat
 d'un col·leccionador d'Arles al qual mirarà d'interessar
 personalment.

En Francesc Martínez ens ha pintat en sen-
 tit optimista l'actual esperit valencià on comença d'haver-
 hi jovenalla que se deixonda i guaita cap a Catalunya re-
 cordant el germanívola passat. Al tractar del "Rat Penat"

1926 ha precisat que En Teodor Llorente fou dels que mes tiraren les regnes pera contenir l'esclat valencianista, que toleraven escassament com esplai literari.

Avui mateix s'ha publicat la convocatoria del segon Concurs, donant un terme major i especificant millor el caracter folklòric de la crida.

4 Juliol Rebut una carta del Dr. Carreras i Artau, escrita des d'Olot, en la qual me parla llargament del "Refraner Català".

Se veu que En Batista i Roca, seguint la meva indicació, ha encetat la represa de aquesta qüestió, i En Carreras i Artau, quelcom alarmat, emperò molt correcte i efusiu, s'afanya a fer avinent que'l seu "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya", ja està ficat en aquesta tasca, que es una de les seves il·lusions personals.

Fa cosa d'un any tinguerem una sentada a casa seva respecte d'aquest tema i la inquietut del Dr. Carreras i Artau es filla de les coses vistes a distància i amb dades insuficients.

5 Juliol. He tingut una breu entrevista amb En Cambó, episegle de la del 25 Juny.

M'ha dit que envia a cercar l'autor aludit l'altra dia, el qual s'excusa dient que havia trobat feina mes remunerativa.

Jo he afegit que això no era sinó una part de la veritat, car feia mesos que nosaltres li havíem ofert un augment d'honoraris, si la feina no li resultava prou a compte. Malgrat la nostra insistència, aquell autor no'ns havia respondut, i es que'l nostre meridionalisme no es encara prou disciplinat pera persistir massa temps en una direcció determinada i necessita saltironar d'una cosa a l'altra.

Aixís agafat el fil, hem parlat lleument de l'exces

1926 d'activitats que se despleguen a casa nostra, car no havent-
5 Juliol hi prou personal per atendreles, caiem en un industrialisme desmoralizador de la poca gent util que tenim: un efecte que ja comencem a tocar ell i jo.

Li he deixat nota detallada del camp d'activitats de la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera" i

15 Juliol de la "Institució Patxot".

2. Batista i Roca. També li he donat còpia de la avinença feta per la I.P. amb el "Institut d'Estudis Catalans", pera la continuació de les publicacions abandonades per la Diputació Provincial.

M'ha dit que havia comprat un aparell de fotocòpies pera la Biblia, a Paris, i el posava a la nostra disposició si'n convenia.

10 Juliol. Avui he respondut la carta del Dr. Carreras i Artau, referent al "Refraner". Li escric que si considera'l "Refraner" com una tasca propiament d'ell, jo li deixaré la via lliure. No m'he ocupat del refraner d'ençà que ne parlarem amb ell un any enrera, i en quant an En Farnés no he fet mai cap gestió directe, per raó de que coneixia llurs pactes mutuals.

Continuo exposant la meva visió de l'obra del Refraner la qual no ha pas d'ésser individual, sinó del poble català.

Ara bé; tenim la tradició folklòrica del Centre Excursionista de Catalunya, i la escola més novella del Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya. El "Refraner" te d'ésser obra conjunta de les dues branques, i pera facilitarho jo ofereixo la "Institució Patxot".

Al mateix temps, escric an J. Batista i Roca, acompanyantli duplicat d'aqueixa carta, i cridantli mes nuament

1926 l'atenció sobre'l problema enunciad discretament en la me-
 10 Juliol va resposta al Dr. Carreras i Artau; car la realitat es:
 que "L'Arxiu d'Etnografia" maridat amb la Universitat, on
 22 Juliol no's respecta la espiritualitat de Catalunya, te actual-
 ment un gros sector de gent catalana al enfrot.

15 Juliol Ha vingut a visitarme En J. Batista i Roca, per-
 J. Batista i mor de la copia que li vaig enviar l'altre dia i tam-
 Roca. bé per haver rebut carta del Dr. Carreras i Artau.
 "Refraner".

Ell ha fet constar que era injustificada la prevenció
 que hi havia contra "L'Arxiu", al qual mogue'l bon intent
 d'introduir el català dintre de la Universitat, si bé, de
 fet, n'era independent.

Li he dit que jo no pretenia avalar actituts d'altri,
 emperò'ls problemes son el que son, i no pas el que vol-
 driem que fossin. De totes maneres, jo entenia que'l "Re-
 franer", devia ésser feina conjunta i això no solament pera
 la plena realisació de l'obra, sinó a més, com exemple de
 civisme pera anar fent escola de cooperació i continuitat.

He repetit que la "Institució Patxot" s'ofereix a fer
 i pagar la edició, sota la responsabilitat científica d'una
 comissió de publicació composta de:

a) Secció de Folklore del "Centre Excursionista de
 Catalunya", que convindria fos representada per En Rossend
 Serra y Pagès.

b) "L'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya" en
 la persona del Dr. Carreras i Artau.

c) En Batista i Roca, com a representant tècnic i con-
 seller de la "Institució Patxot".

D'aquesta manera se lligarien tots els caps i se faria
 acatament a la nostra tradició folklòrica, tot continuantla
 honorablement. Si no arribem pas això, jo deixaré'l "Re-
 franer" lliurement al "Arxiu", tal com vaig manifestar.

En Batista i Roca s'es mostrat conforme amb el meu

1926 punt de vista; ha objectat a lo del seu nom, i hem convin-
15 Juliol gut que deixariem reposar la qüestió fins passat l'estiu.

20.7.1926. Supletes de dues Arques, dues d'Alòs, Tres

22 Juliol. ~~En. Pau~~ Havent ofert la I. P. el ferse carreg, en forma
Institut d'Es- condicionada, de la despesa de publicació de certs
tudis Catalans. treballs del Institut d'Estudis Catalans, avui ens hem
"Com^o. de Pu- blications".

aplegat a la Biblioteca de Catalunya pera constituir
una "Comissió de Publicacions" on son representades cascu-
na de les Seccions del I. E. C. i la I. P. com segueix:

Per la "Secció Històrico-Arqueològica", En Ramon d'Alòs-
Moner i de Dou.

Per la "Secció Filològica" En Nicolau d'Olwer.

Per la "Secció de Ciencies" N'Eduard Fontseré.

Per la "Institució Patxot" En Rafel Patxot i Jubert.

16 d'Agost. S'ha estudiat la manera de continuar i posar al dia

l'Anuari de la Secció Historic-Arqueològica, convertit
únicament en Crònica i desglosantne les monografies que se-
ran incloses en altres publicacions.

S'ha convingut en iniciar una serie de "Memòries" pera
cada una de les Seccions.

Ha compartit momentaniament la sessió En R. d'Abadal
amb el qual hem parlat de la publicació dels seus "Privi-
legis Carolingis", que ja havien estat en bona part compos-
tos, emperò que l'actual President de la Diputació Provin-
cial manà fer fonder a la Imprenta de la Casa Provincial de
Caritat, gesta simptomàtica dels temps que correm i de les
mentalitats que hi actuen. Aquests "Privilegis Carolingis"
podran fer per si sols tot un vol. de "Memòries".

Hem començat a tractar la presentació tipogràfica d'a-
queixes impressions.

27 Juliol Ens hem reunit novament la "Comissió de Publica-
I.E.C. Publi- cions" del I. E. C.
caciones.

Hem decidit que vagi a l'imprenta:

- 1926 Pera l'"Anuari 1921-26", la Prehistòria.
- 27 Juliol Pera les "Memòries" de la Secció Històrico-Arqueològica: a) El Sepulcre de Sant Armengol, Bisbe d'Urgell. Per Mn. Pere Pujol.
- b) Documents hebreus de Jueus Catalans. Per En Millàs Villanova.
- La "Secció Filològica" iniciarà les seves "Memòries" amb "Les Flors del Gay Saber. Per En Josep Anglada.
- Tenint en compte l'extensió del treball de N'Abadal, des d'ara passarà aiximateix a l'impremta.
- Hem estudiat diversos models de portades, tipus, compaginació, cobertes, etc. i tota mena de detalls preliminars de les publicacions que tenen ànima i perxò se fan amb amor.
- 16 d'Agost. D'ençà d'abans d'ahir, dissabte —diada del sindicat mobiliari—, tenim en el nostre estatge tres armaris-arxius de Bibliografia, fets construir expressament.
- En conseqüència, avui s'ha començat a transportar-hi les nostres fitxes, que eren emmagatzemades a la Biblioteca de Catalunya, on treballavem aquests darrers anys.
- Presentment, el total de fitxes plenes suma unes 25.000 anotacions, referents als segles XIXe i XXe. Això apart de la tasca dels Manuscrits Catalans, a càrreg d'En Pere Bohigas, el qual té aiximateix el seu armari especial.
- D'aquesta manera vaig treient la nostra obra de les Corporacions Oficials, on no hi cap actualment ni la llibertat de la intel·ligència, ni s'hi tolera la lealtat del sentiment, car s'en foragita tot lo català.
- Per civisme vaig arracerarm'hi i permor del civisme ne fujo. Això vol dir que les institucions polítiques, no son pas sempre una resultant social i facilment poden devenir antihumanes, si per humanitat s'enten quelcom mes que força, arbitrarietat i egoisme.

1926 Aquest matí ns hem reunit En Fontseré, En Nicolau

25 Octubre I.E.C. Publi- d'Oliver i N'Alòs-Moner, pera resoldre les qüestions que
cations. van sorgint en la composició tipogràfica de les "Memò-
ries" I. E. C., en les seves diferentes Seccions.

N'Alòs-Moner ha llegit les actes de les decisions an-
teriors i al mateix temps el "Dietari" dintre del qual
s'escauen encloses, perquè, apart de les reunions, hi ha
tot un historial on se van inscrivint detalls de la gesta-
ció de les tasques.

Hem vist probes compaginades del treball de Mn. Pujol
en el qual hi havia problemes de compaginació de gravats.

Aixim mateix s'ha fet la critica d'una pàgina en prime-
ra proba, d'un treball d'En Fabra, on calia armonisar di-
vers tipus de lletres que hi juguen.

Es curios que malgrat lo bregat que un hom ja es en
aqueixes coses, sempre s'hi troba amb sorpreses, agravades
de vegades pera la caixa de les impremtes.

També hem decidit les portades, cobertes, paginació
i signatures, llevat de les de la Secció de Ciències, per-
què la color del paper no resultava escaienta vista en pe-
ça.

N'Alòs ha comunicat que era començat el "Anuari", re-
duit a la forma convinguda de mera crònica.

Ha llegit una carta de l'Abadal enviant més original-
s pera'ls seus "Diplomes carolingis" que ja son a mans de la
impremta.

Les fotografies de documents jueus que acompanyen
l'estudi d'En Millàs haurà d'ésser en fototipia.

Hem tornat a tractar de la continuació del "Diccionari
Aguiló", emperò en una altra impremta, per raons de previ-
sió ben comprensibles. Referent an això N'Alòs ha presentat
una proposta de la impremta Elseviriana, que per trobarse
massa cara, s'ha deixat enlaire, sotsmesa a revisió.

Finalment, N'Alòs ens ha dit que En Rubió i Lluch havia ofert

1926 un treball sobre "Pachymeras i la Crònica d'En Muntaner."

5 Novembre. Avui escriu an En Batista i Roca, permor de aclarir la qüestió del "Refraner", que ell ja coneix tant, J. Batista i Roca.

Concreto la meva proposta de subvenir a la publicació del "Refraner Popular de Catalunya", entenent per tal tot el que hi hagi recollit a la nostra terra.

Aqueixa obra seria sota la direcció i responsabilitat científiques d'un Consell de Publicació, format per un representant de cascuna de les tres següents entitats o institucions:

a) Centre Excursionista de Catalunya.

b) Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya.

c) Institució Patxot.

"Així, respectant a tothom, seguiríem la lliçó moral que jo tinc cura de no oblidar en la meva actuació, o sia: fer escola en obra conjunta i predicant amb l'exemple, la manera de deslliurarnos d'un dels nostres defectes més greus." - Tal es el paràgraf final amb el qual, jo cloç la meva carta.

8 Novembre. Temps enrera, parlant amb En Ramon d'Alòs, Ferran de Segarra rem incidentalment retret de la "Sigillografia Cagarrana" de En Ferran de Segarra, i se m'acudi demanarli respecte de la continuació o acabament d'aquella obra.

Aleshores pogué enterarme de que se pensava publicar solament el text del vol. III, mes no pas les il·lustracions, per la qual raó vaig dir-li que, si calia, la "Inst^o. Patxot" seria gojosa de poder ajudar a l'acabament de la publicació.

Permor d'això, aquesta tarda he rebut la visita d'En Ferran de Segarra el qual m'ha dit que tenia cobrada la consignació del anterior Ajuntament amb destinació al nou vol. de la "Sigillografia"; emperò que tal quantitat

1926 era insuficient i únicament li permetia imprimir el text.

8 Novembre. Com que d'aquesta manera se desfiguraria una publicació tan bellament començada, jo li he ofert que la I. P. se faria carreg de les il·lustracions.

En Ferran de Segarra ho ha agrair efusivament i feia pler de veure vibrar un esperit tan jovenivol dintre una corpora prou enveïllida.

També m'ha dit que caldria publicar un Appendix amb les troballes fetes durant el curs de l'obra.

I hem acabat la sentada fent comparances del present amb altres èpoques històriques similars, que ell te minuciosament estudiades i adhuc historiades, fins al punt que serva inèdit un volum, actualment impublicable, que caldrà mirar no s'esgarii, pera sortir a llum, quan hora sia.

13 Novembre. Me som topat per etzar amb el Dr. Carreras i Ar. Carreras tau en el carrer i he provocat la conversa respecte i Artau. "Refraner". del "Refraner".

Tot parlant, he descobert que'l Dr. Carreras s'havia imaginat com si's voigues deixar a l'ombra el nom del "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya", i s'ha tret un pès de sobre al adonarse de que ningú havia tingut tant lleig acudit, sinó que's tractava de que tothom hi aportes el seu esforç degudament, fent-ho constar tal com es de llei.

Després d'enraonar bella estona, he resumit proposant-li que amb caracter oficiós i amical, ell, En Serra i Pagès, i En Batista i Roca, tinguessin una sentada, i així en catalana família folklorista, resolessin la qüestió a grat de tots.

He insistit en que actualment a mi me manca humor pera gestions diplomàtiques: que si me porten "feta i pastada" una solució executiva del "Refraner" en forma global i com obra conjunta, aleshores la "Inst^o Patxot" estarà a llur disposició, tal com ve oferint. Altrament, jo'm limitaria a

1926 ordenar el "Refraner Aguiló", pera publicarlo tot sol, car
13 Novembre. es un deure moral que me som imposat.

Sembla que ara la qüestió del "Refraner", hauria de sortir de la fotja on el tenim encallat.

22 Desembre. Després de la sessió d'avui del Consell Consultiu del Cançoner Popular de Catalunya, el Dr. Carreras i Artau m'ha dit que sentia no poder donarme, per ara, la solució de la qüestió del Refraner Popular, el qual fa temps estic bregant inutilment pera encarrilar.

M'ha enterat de que havia tingut una primera conversa amb En Serra y Pagès sense poder arribar a cap resultat concret i el Dr. Carreras i Artau es de parer que, de moment, la millor fora deixar ensopir aquest tema.

Qualsevol diria que'ls folkloristes, malgrat lo saturats que son de saviesa popular, no saben pas facilment posaria en acció.

31 Desembre. S'ho val de consignar quelcom d'una conversa tinguada avui al Arxiu amb En Duran i Sampere. No es pas Catalunya".

J.M. Milà i Camps. propiament cosa de la I.P., emperò hi juguen qüestions

d'espiritualitat que m'affecten bon xic.

Incidentalment, en una entrevista amb l'actual President de la Diputació Provincial de Barcelona, Josep M^a. Milà i Camps, aquest li comunica'l seu intent de resoldre la situació de la Biblioteca de Catalunya, que se veu pesa al present Poder Públic, per raó de que no sent, ni estima l'ànima de la nostra obra: emperò, en canvi, odia la força que representa.

Seguint el dialeg, En Milà i Camps li feu avinent que una possible solució fora, trasladar la Biblioteca al Hospital de la Santa Creu.

Aleshores, En Duran i Sampere li descobri que molt anteriorment, en temps de la Mancomunitat, jo vaig estar a

1926 punt de realisarho, com marmessor de Na Concepció Rabell i
31 De- Cibils Vda. Romaguera i ho feia perquè jo volia de totes
seembre. passades emancipar la Biblioteca de Catalunya, de qualsevol dependència política, fos de la mena que fos.

Com que En Duran i Sampere coneix prou aquesta història, l'anà enterant de que jo ja tenia els caps lligats amb l'Hospital, l'Ajuntament, la Diputació i les comissions de la Mancomunitat. Mancava solament coronar l'empresa, que se vegé aturada en el punt de dalt. Pera'l meu descarrer reg moral, jo vaig estar esperant durant dos anys, amb sis millions de pessetes a les mans i passat aquell temps, convençut de que hi havia qui no volia dita independència i que, per tant, era inutil la meva espera, me vaig deslliurar d'uns diners que jo no podia aplicar a çò que hauria estat la meva gran obra de marmessor.

En Milà i Camps restà sorprès devant de tals revelacions, s'hi entusiasmà aferrantse a l'idea i pregà an En Duran i Sampere me digués que ell se posava a la meva disposició, que me donaria totes les facilitats, que resoldriem les dificultats que se presentessin, etc. Jo no coneix personalment al actual President de la Diputació, emperò si'l conegués li faria notar que semblant llenguatge traeix la seva sang catalana, que s'ha deixat enterbolir.

Adhuc afegí que, tenint en compte la ntra. diferència de pensar en política, ni tan solament caldria que vegés an ell per res. Segurament ho deia com un màximum de consideració, si bé no'm feia gaire justicia al creure així que jo no sapigués respectar a d'altri una manera d'esser diferent a la meva. Llur apassionament, llur catalanofobia els fa oblidar que en la regió de la intel.ligència no hi ha passió, sinó ben sovint compassió.

En Duran i Sampere respongué que m'ho trametria, si be creia que no hi hauria res a fer, car se deixà perdre el bell moment i d'aleshores ençà havia passat temps.

1926 D'aquesta manera inesperada se m'ha tornat a renovar aquella greu recança meva: quan jo podia, no m'ho deixaren fer els qui devien, i ara que no puc, m'ho sol·liciten els qui no deurien fer-ho.

Però ho he volgut consignar, a fi de que cada pal aguantí la seva vela i Catalunya pugui judicar, quan hora sia.

31 Desembre. Cloem l'any amb el terme d'admissió del Quart Concurs "Memòries de les "Memòries Patxot" el tema del qual era "Física atmosfèrica aplicada a Catalunya".

S'han presentat els tres plecs següents:

a) un estudi experimental de fotometria sobre la "Distribució de la claror del cel i claror del zenit a Barcelona", per Manuel Alvarez-Castrillon. L'autor ha tingut la bona pensada d'acompanyarhi els seus carnets d'observacions, facilitant així la acurada tasca del Jurat.

b) un "Assaig d'establiment del règim pluviomètric a Catalunya" per En Joaquim Febrer, traduit en moltes tabulacions i nombroses gràfiques, que l'autor ofereix augmentar car se veu ha fet just de temps.

c) un treball de Mr. Marcel Chevalier, que sembla conté generalitats aplicades a Catalunya.

=====

1927 Prèvia convocatoria, que ja havia anat demorantse per malaltia d'algun o altre, avui ens hem aplegat.

N'Eduard Fontseré.

N'Agustí Duran.

El Mtre. F. Pujol.

En Josep M^e. Batista i Roca.

En Jordi Rubió no ha pogut assistir perquè te la "grippe" i fa llit.

Després de la salutació d'Any Novell, els som enterats

1927 de que volia tractar principalment qüestions administratives, que tenen una certa valor bàsica adhuc en la pràctica intel·lectual.

Els he dit que, entre les moltes coses que me preocullen, hi havia la d'assegurar en lo possible la continuació i l'acabament de les mires. tasques, en el cas de la meva mort; emperò cercant la manera de que la meva família no se trobes lligada amb coses que no fan per ella i que jo vull estalviarli.

No pretinc pas una substitució perdurable en la qual no crec, perquè tota cosa humana es transient i les institucions se modifiquen fatalment, ja sia per decaiment propi o bé perquè l'ambient va canviant fentles menys adequades. Per aquest camí, hi ha institucions que acaben tornantse efectivament inverses de la intenció del fundador. Jo me contentava amb que la generació que'ns segueix acabés d'enllistar ço que nosaltres poguem deixar inacabat.

En altres terres, la qüestió fora resolta constituïnt una entitat científica o cultural a la qual s'assignarien una finalitat, uns deures i un capital.

Aquí, en aquest moment històric de "ismes" i de fòbies, l'estat rebutjaria la meva Institució pel crim de lluir un nom català. D'altra banda, ja hem vist com l'actual poder governatiu tractava arbitràriament les Corporacions, per exemple, el Col·legi d'Advocats, i arriba talment a consumir un robatori com el del Centre de Dependents. Segueix actuant la llei històrica espanyola de confondre la noció de govern amb la de domini i l'administració amb l'explotació.

Tampoc hi cab l'antiga solució testamentària dels hereus de confiança, perquè amb les actuals lleis de transmissió de bens, la herència entre estranys devé pràcticament anulada mitjançant una confiscació disfereçada i progressiva.

1927

3 Gener

Tenint en compte que la ntra. Institució es feta i funciona a base d'idealitat i lligament moral, crec que lo millor fora seguir moventse dintre d'aquesta Llei superior, tenint la Intel.ligència per finalitat i la conciència per activitat.

Considerat així, el problema se simplifica i jo proposava senzillament situar un capital a Suïça, depositat a nom de quatre dels presents els quals, en cas de mort, anrien renovant el dipòsit, prèvia substitució de persones, fins que s'hagués esmerçat tot el capital en la finalitat convinguda. Car jo recomanava d'una manera especial que'ls meus continuadors i substituts no se limitessin pas a utilitzar els interessos, sinò que encetessin resoltament el capital, absorbintlo en les realisacions de la Institució.

He demanat als consellers que m'hi diguessin lliurement llur parer, car jo no'ls convocava mai pera que vinguessin merament a fer acatament a les meves iniciatives i molt menys en el cas present on debatiem punts complexes i transcendent.

El Dr. Fontseré primer i després els altres companys han anat manifestant que, en aquestes qüestions, ells se trobaven menys competents que no pas jo i que des del moment que jo havia arribat a formar parer, ells creien que era'l millor; per tant, l'acceptaven igualment.

Aleshores, els he llegit la meva correspondència amb el Crèdit Suiç de Zürich, encaminada a tal fi i els he presentat el model de contracte que dita Societat proposava, reunint les condicions demandades i on, com a concessió especial, se'ns admeten quatre depositants.

He afegit que'l meu intent era situar al estranger pera'ls fins de la Institució Patxot, un capital de cent mil duros, la meitat dels quals fora en valors espanyols (Exterior 4 %) i l'altra meitat en valors anglesos (Victory Bonds 4 %).

1927 Els companys s'han mostrat quelcom sorpresos i molt
3 Gener agraïts de la mostra de confiança; jo'ls he donat gràcies
 per la comanda que així tan de grat prenien sobre d'ells,
 i a la seguida hem formalisat per duplicat el contracte
 proposat per el Crèdit Suiç de Zürich, firmant jo primer,
 i després

N'Eduard Fontseré i Riba.

N'Agustí Duran i Sampere.

En Josep M^a. Batista i Roca.

He explicat que'l Mtre. Pujol restava momentaniament
fora, perquè la Fund^e. Concepció Rabell duia entre mans una
decisió semblanta i aleshores tocaria an ell firmar per
l'Obra del Cançoner i l'absent Jordi Rubió, per les Cròni-
ques Catalanes. Haventhi colaboradors comuns a ambdues Ins-
titucions, ens haviem de repartir la gent.

També he fet notar que, en els dipòsits, triava les
persones amb doble intent: que hi figurin noms representa-
tius de les diferentes activitats científiques, i que fos-
sin d'edat escalonada, perquè no calia oblidar que actua-
ven de cara a la mort i en previsió de la mateixa.

Enllestit aquest punt, que era'l determinant de la
convocatòria, hem passat a tractar breument de les varies
coses encloses en la Institució Patxot i que aquesta te ja
en marxa, en estudi o a l'imprenta.

Començant per els Concursos Rafel Patxot i Ferrer co-
manats a la "Real Academia de Buenas Letras" hem rebut dos
treballs: un, referent al Rei Joan I^r, on hi ha gros aple-
gament de material documental pera un bell libre; l'altre,
obtant al premi "social" ha estat retirat per el seu autor.

En quant als Concursos Eusebi Patxot i Llaguera se-
guim desenrotllant el fruit d'un dels darrers i completant
la documentació i estudi de la musica catalana migeval. El
Revnt. Mn. Higiní Anglès ha fet algun viatge de recerca a
conseqüència dels quals hem augmentat el material gràfic

- 1927 pera l'obra que'ns proposem publicar.
- 3 Gener "Memòries Patxot".- Tenim en mans del Jurat: un estudi de fotometria barcelonina, una síntesi de pluviometria catalana i un treball de fisiografia general, aplicada a Catalunya: S'ho val de notar que concurren un autor castellà, un de català i un francès, si bé tots han presentat llurs treballs en català, per raó de la convocatòria.
- Bibliografia Catalana.- Concentrem l'esforç en el volum de "Premsa", que voldriem portar a l'impremta abans del estiu. En Givanel ha fet una exploració per terres valencianes alegant bona colla de referencies que no teniem i essent arreu molt ben rebut.
- Manuscrits Catalans.- En Bohigas torna esser a París, on ja ha acabat el fons català. Ara se posa a seguir el fons llatí. Fet això, d'aquí pocs mesos, anirà a l'Anglaterra on podria haverhi qualche sorpresa.
- Quaresma de St. Vicent.- Aquest volum avença regularment, havent-hi mes de 200 pags, tirades que, en exemplar de fil, he mostrat als consellers. Completarà'l llibre un estudi comparatiu dels Sermons i un Proleg on reproduirem alguns retaules interessants. Crec que l'obra podrà sortir aquesta primavera i el meu intent es dedicarla a l'espiritualitat de València, la qual sembla oblidar el nostre parentiu.
- Publicacions I. E. C.- Son ja a l'impremta les "Memòries" de la Secció Històrico-Arqueològica i les de la Secció Filològica, haventn'hi d'altres compostes. També estem tirant les portades i indexs dels "Arxius de Ciències", per tal de completarlos i aturarlos degudament.
- Es igualment a l'impremta el famós treball d'En Millás sobre Juheus catalans, que l'any passat motivà l'anulació de les seves oposicions a catedràtic.
- A més, hem rebut ja'l material tipogràfic que mancava pera rependre i acabar la publicació del Diccionari Aguiló.

- 1927 Entre les publicacions, diguemne, "adoptives", hi ha'ls
- 3 Gener "Estudis Universitaris Catalans", la segona època dels quals començarà'l mes entrant a judicar per l'estat d'impressió del primer volum.
- La Inst^o. Patxot ha ofert an En Ferran de Sagarra pagar les il.lustracions que han d'acompanyar el III^{er} volum de la seva Sigil.lografia Catalana.
- També'ns hem encarregat de fer un tiratge apart del bell comentari de les Sonates de Beethoven per Na Blanca Selva i publicat a la Revista Musical Catalana del Orfeó Català.
- Dit tot lo qual, he donat per acabada la sessió, repetint novament les gracies als consellers, que tan generosament m'assisteixen amb llur saber, formant així escola d'espiritualitat catalana, que'ns permetrà navegar serenament en mig del actual temporal.
- Despres, els he invitats a visitar l'estudi de la "Masia Catalana", (Fund^o. C. R. C.), on els Srs. Danés i Bonet ens han explicat llur organització, mostrantnos una sèrie d'albums amb centenars de fotografies, ordenades ja dintre de una sistematització, que enclou tota Catalunya i es aconsellada per les experiències prèvies. Es una grossa tasca que ja fa via ben encarrilada.
- 12 Gener Som anat a veure En Cambó, qui me telefonà ahir pregantme que hi passes si'm llevia.
- F. Cambó Inst. Est.
Inst. Est. Com ja suposava ha resultat que era permor del
Cats. Institut d'Estudis Catalans.
- M'ha dit que se li havia presentat En Nicolau d'Olwer exposantli la situació precaria del I. E. C. per raó de que la Diputació no li dona cap diner i així ells no tenen medi de sostenir cert personal.
- Hem llegit les dades administratives que li havien dei-xat, preguntantme si ho coneixia.

1927 He respond que ignorava totes aqueixes interioritats, 12 Gener que tal com el vaig enterar, la Institució Patxot carregaria amb la despesa d'algunes publicacions; que això era una mena d'heretatge forçós, que jo acceptava de grat, a fi de contribuir a la perduració d'un nom representatiu de una bella obra de l'espiritualitat nostra. En quant a sous i honoraris jo m'en havia inhibit, per quant amb l'altre ja feia ben bé'l que'm pertocava.

Ell ha afegit que en publicacions seves feria sonar igualment el nom del I. E. C.

Respecte als diners que'ls manquen pera sosteniment de l'organisme administratiu, sembla que'ls aconsellarà que acudin a la iniciativa particular.

Jo he aprofitat l'avinentesa pera subratllar el meu criteri de que'ls catalans rics devien avesarre a tals actes de civisme o a canalizar millor llurs donacions, car, a Barcelona especialment, s'en dona molt de diner, emperò se reparteix malament.

En els dies següents:

19 Gener Pera fallar el VIe Concurs Rafel Patxot i Ferrer, Concurs Patxot i Ferrer. ens hem aplegat al Ateneu Barcelones:

En F. Carreras y Candi.

En F. Valls i Taberner.

En D. Girona i Llagostera.

S'havien presentat dos treballs: un, optant a la part històrica i l'altre, optant a la part social; emperò aquest darrer va esser després retirat per el seu autor.

El treball de caracter històric tracta del rei Joan I i es ric de documentació, la major part d'ella inèdita; si bé amb el fi de completar el tema s'ni apleguen igualment materials ja publicats. Permor d'això s'esvaeix l'incògnit i queda en descobert el seu autor, el Dr. Joseph M. Roca.

Sense discussió hem convingut que'l premi li pertocava. Mes aqueix gros aplegament de materials per si sol no

1927 constitueix un llibre fet, sino que ara caldrà ordenarlos, deixant pera'l final tota la part documental, de la qual se'n pot fer una síntesis narrativa que constitueixi el text propiament de l'obra. També l'autor, pera deslliurarse d'influencies externes, ha prescindit dels tractadistes anteriors, mes abans de publicar aquest treball, caldrà integrarhi la nombrosa bibliografia referent a dit interessant monarca.

En quant als temes de caracter social, jo he fet notar que si algun plec se presenta, els autors ho estudien generalment d'una manera abstracta que no s'avé amb l'esperit de aquests Concursos, que son pera honorar la memoria d'un home d'acció. Tenint això compte, jo era de parer que en la vinenta convocatoria s'advertís que demanavem l'anàlisis d'experiencies viscudes i fets consumats, els quals calia posar sobre la taula pera treuren les conseqüències o allis sonaments, fossin els que fossin.

Passant a la convocatòria del VIIIe Concurs hem adoptat els temes següents:

a) Monografia sobre la política exterior d'alguns dels monarques catalans, del segle XIIIe al XVe inclusiu; o sobre alguna de les Institucions de Catalunya fins el Decret de Nova Planta.

b) Estudiar la família dintre de les costums i la legislació de la societat contemporània.

3 Febrer Avui he recollert del "Orfeó Català" el capital que li havia donat pera'ls Concursos Musicals Eusebi Patxot i Llaguera.

Els temps son molt canviats d'ençà que vaig fer aquella Institució, junyintla a la sort corporativa del "Orfeó Català", perquè'l Poder Públic que ara s'estila ens ha ensenyat que la llei es una mera convenció facilment vulnerable i que l'autoritat es senzillament un acte de voluntat,

1927 raonada o no.

3 Febrer Per aquest camí, la Fundació musical en recordança del meu Pare podia facilment esgarriar-se en balderes mans governatives i adhuc esser brutalment violada, com tantes altres coses ja ho han estat.

Preveient això, convinguerem amb els amics del Orfeó Català desfer la concepció primitiva i ara estudiarem la manera de situarnos en la regressió migjeval dels temps que corren.

No diré pas que l'actual moment històric sia precisament agradable, emperò indubtablement que es molt interessant, perquè amb aparences de una reacció, ço que realment se fa es ratificar una decadència secular.

1r Març Avui m'ha vingut a veure En J. Puig i Cadafalch pera proposarme la publicació d'una obra seva, on esstudia temes d'art romànic i en la qual se sintetisen investigacions, que segueix de temps i que en part ja ha exposat en les seves conferències de la Sorbonne de París i la Harvard University. N.S.

Ha portat probes impreses que ha fet fer amb intent de veure'ls problemes tipogràfics que sorgeixen majorment en els llibres abundosos d'il.lustracions, com ho seria aquest.

Com que's tracta de presentar en forma global la seva tèsis, ell desitjaria publicarho en català i lligat naturalment amb el I. E. C.

Despres de raonar una estona qüestions anexes al tema, senyalantli que me fan anar altre cop fòra de camí, amb aqueixa herencia civicament forçosa del I. E. C., i després de planyerme de que als que no som esclaus del diner se'ns suposa una bossa molt superior a la que realment tenim, i en conseqüència, se'ns exigeixen mes coses de les que podem i devem fer, he convingut en que l'obra proposada s'enclo-

1927 gui, fent tot un volum, en les Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica del I. E. C.

Li he exposat a mes el meu intent de mantenir el nom del I. E. C., tot lo possible.

Incidentalment, la conversa ha tocat la tasca cultural de la Mancomunitat i aleshores jo he repetit la meva preocupació per lo fallada que trobo Catalunya en el camp de les ciències físiques i les Matemàtiques. Li he comunicat l'intenció que jo havia tingut d'agafar el primer jovingel que se'n revelés com físic prometedor, pera enviarlo a fer aprenentatge en els laboratoris estrangers i ferne després aquí la base del nostre propi laboratori; emperò això va resultant impracticable perquè la Facultat de Ciències de l'Universitat de Barcelona està en plè minvant d'alumnes, i tant el Dr. Fontseré com el Dr. Jardí no m'amaguen pas llur pessimisme en quant a la matèria prima, per causa del pecat original del sistema.

També hem parlat de l'acció o personalitat internacionals de la Catalunya científica, en qual aspecte anem guanyant indubtablement i En Puig i Cadafalch ha apuntat la conveniència d'una Institució Catalana a la Sorbonne de Paris, on donés uns cursos anyalment. Aquesta tendència vers l'Institut de França, vaig collirla també an En Cambó, i potser tinguin raó consideranho com a trona pera pregonar internacionalment la nostra feina científica. Mes cal no oblidar tampoc, que si bé molts intel.lectuals francesos coneixen i respecten Catalunya degudament, en canvi la França política no fa mes que servirse de nosaltres pera les seves pròpies conveniencies, jugant sense generositat amb Catalunya. Ja sé que d'això se'n diu diplomàcia; emperò nosaltres no'ns hem pas d'oferir spontaniament per eines d'altri; una major reciprocitat fora desitjable i justa.

1927 En la Sala de Junes del "Orfeó Català", hem tornat a instituir els "Concursos Musicals Eusebi Patxot Orfeó Català i Llaguera". Concurredre el concurs i la seva organització. La part orgànica dels mateixos resta pràcticament tal com era, ja des del començament, emperò hi hem afegit la facultat de capitalizar els premis no adjudicats, en previsió de minva de renta, cosa que no sembla molt llunyana, dintre les actuals orientacions fiscals.

En canvi; hem capgirat totalment la part administrativa, allisonats per les pràctiques del Nou Règim, que no dubta en apoderar-se de ço dels altres, en nom d'un Poder Públic l'origen del qual desconeixem, perquè'l poble no hi té cap part i si ho esbrinem una mica, trobem que es fill d'una transgressió.

Presentment, l'Orfeó Català es un mer administrador-depositari dels diners dels "Concursos Musicals" i qualsevol de la nostra família te'l dret de retirar aquest capital, sempre que li plagui.

I peral cas de que nosaltres no hi siem, una clàusula de reversió hi substitueix, en determinades circumstàncies, la "Institució Patxot", i si aquesta tampoc existís, la Junta Directiva del "Orfeó Català", ve obligada a repartir el capital entre'ls musics catalans més necessitats.

Han assistit al acte i tingut la bella cortesia de firmar en qualitat de testimonis: la pianista Na Blanca Selva, i el Mestre Nicolau, Director de l'Escola Municipal de Música.

22 Març. Pera assistir al Congres d'Història de la Música, Mossen H. Anglès, que se celebrarà a Viena el 25 ct., amb motiu del Congrés de Viena. Centenari Beethoven, ha marxat avui ven.

Mossen Església Anglès Pvre., el qual hi porta la representació de la "Institució Patxot".

Allà farà una comunicació de caràcter històric-bibliogràfic, on accidentalment farà esment dels treballs que tenim

1927 entre mans pera la publicació de la música catalana migeval,
22 Març en un llibre que contindrà coses desconeegudes fins ara.

La nostra filla Concepció sortí igualment ahir pera Viena, on s'hi trobarà amb dit Mn. Anglès, i el Mtre. Pu-jol, el qual hi representarà l'"Orfeó Català" i la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera".

29 Març La nostra activitat Ha vingut En F. Maspons i Anglasell pera Concursos. tractar qüestions diverses que portem entre R. Patxot i Ferrer. Universitat de Genève. mans, permor del seu càrreg de President del F. Maspons i Anglasell. Centre Excursionista de Catalunya i també amb caràcter particular.

M'ha parlat de la Medalla del Centre Excursionista, respecte de la qual li he repetit que efectivament pertocaria concedirla, entre altres, a persones representatives de certes entitats culturals catalanes; emperò hem convin-gut que, en els temps que correm, sense poder parlar lliure-ment d'una manera escaienta a la significació dels medallis-tes, l'acte resultaria massa esfumat i adhuc així podria comprometre inutilment les corporacions designades; per la qual raó es preferible esperar que s'aclareixi la nuvolada. Tot passant, li he senyalat que aiximateix caldria fer en-trar en compte'ls veritables alpinistes que hi ha actual-ment entre la jovenallia del Centre.

Aclarit aqueix punt, que tenia una certa premura, per ésser cosa estatuida a data fixa, hem passat a una altra qüestió, que ja era embastada i que comença de prendre un caire interessant.

Com que en els "Concursos Rafel Patxot i Ferrer", que patrocina aquesta "Real Academia de Buenas Letras", els te-mes de caràcter politic-social van restant repetidament deserts, ja sia perquè no assoleixen la publicitat requerida, o bé perquè no hi tenim prous aficionats, o bé, mes proba-blement, perquè patim massa manca d'aire; sia com se vulla,

1927 se m'havia acudit moltes vegades la idea d'internacionalitzarlos pràcticament. Això me temptava per moltes raons, no essent pas la mes insignificant, l'intent de preparar un recers on posariem la nostra feina cultural, si perdurava'l propòsit de desferrnos l'ànima i s'allargava massa'l regne de la força batejada d'autoritat.

Personalment, jo hauria preferit asilar a l'Anglaterra la nostra activitat intel·lectual, mes hi ha l'inconvenient de que es un pais bon xic fòra de camí. En canvi, la Suiça es semblantment un pais molt atractivol civicament i ben centrat en les rutes del nostre intercanvi internacional.

En Maspons i Anglasell havent compartit a Genève les tasques del Congrés de Minories Nacionals, me semblà persona indicada pera confiarli'l meu progete. Desseguida compartí l'idea amb entusiasme, s'oferí a estudiarla mijançant les seves relacions fresques de Genève, i avui m'ha comunicat els primers resultats de les seves exploracions.

El Rector de la Universitat de Genève se mostra dispost a donar acolliment als concursos de la "Institució Patxot" i escamparlos des d'allà. No solament això, sinó que insinua la creació d'una càtedra d'estudis catalans, que es precisament la finalitat a la qual jo pretenia arribar i que poc m'esperava que se m'oferis així, tant expontàniament.

Aquest tema ha ocupat la major part de la sentada d'avui amb En Maspons i Anglasell, pertal d'anar perfilant l'estructura dels concursos i precisant lo de la càtedra, en tots els seus aspectes.

30 d'Abril Per fi han sortit els "Estudis Universitaris Catalans" de la continuació dels quals se feu càrreg la "Institució Patxot".

Actualment repren la sèrie, en segona època, amb el vol. XI, corresponent al segon semestre de 1926.

Ja feia temps que recordavem amb recança aqueixa publi-

1927 cació, d'una utilitat indiscutible pera la formació i tria
30 Abril de col.laboradors i al ensems, càtedra d'assaig de les no-
velles vocacions.

Tenint tot això en compte i havent-ne tocat pràctica-
ment la transcendència, no'm costà gens d'acceptar la pro-
posta d'En Jordi Rubió, que es l'ànima de la novella empresa.

3 Maig. Avui escric al Prof. Dr. W. Rappard, Director de
Universitat l'Universitat de Génève, respecte dels Concursos R.Pat-
de Génève. xot i Ferrer.

Al mateix temps li prego vullia enterarnos de l'organi-
sació i abast de l'Escola d'Alts Estudis Internacionals,
que sabem s'està projectant a Génève, pera mellar judicar
fins a quin punt ens podria convenir d'esserhi.

El Dr. Rappard es gendre d'En Gautier per la qual raó
el Dr. Fontseré el previndrà de la meva carta. D'altra ban-
da En Maspons Anglasell farà portar a mans el meu escrit,
presentantlo degudament.

I aquesta qüestió, de mera actualitat, bé podria ésser
que devingués transcendenta.

8 Maig. Se publica'l veredicte del quart Concurs de
"Memòries Patxot". les "Memòries Patxot" i per primera vegada tenim
IV Concurs. a mans treballs ben encaixats amb l'esperit i la
finalitat de les "Memòries".

De les monografies presentades, dues son mereixedores
de premi: l'experimentació fotomètrica de N'Alvarez-Castril-
lon i la sistematización de la pluviometria catalana d'En
Joaquim Febrer.

Per mor d'això concedim un premi supletori i l'adjudi-
cació del IV Concurs resulta així:

Cinq mil pessetes an En Joaquim Febrer.

Quatre mil pessetes a N'Alvarez Castrillon.

VIE Concurs. = Al mateix temps convoquem el VIe Concurs i sota la

- 1927 impressió del terratrèmol del Montseny, donem com a tema:
- 8 Maig. "Estudiar l'estabilitat de les actuals construccions catalanes, considerades sota'l punt de vista sísmic". Donada la localisació del tema, el concurs es solament català.
- 19 Maig Rebut la resposta del Rector de la Universitat de Genève. "Institut de Hautes Etudes Internationales". En ella me diu que a primera impressió no pot pas donarme un projecte detallat de col.laboració, emperò que pren nota de la meva carta i s'ofereix a transmetre i a recomanar les meves iniciatives als seus companys del "Institut de Hautes Etudes Internationales".
- M'acompanya un imprès referent a dit Institut, el qual per basa les subvencions del "Laura Spelman Rockefeller Memorial", el Cantò de Genève i a mes un crèdit de la Confederació Suissa. Doctrinalment, fa la impressió que l'Institut, potser sense voler i tot, confon pràcticament l'"estat", fet polític, amb la "nació", fet biològic. Això es fàcilment explicable tenint en compte que'ls autors del Institut pertanyen a estats democràticament ben constituïts, que han sapigut acordar els dos fets; perxò no s'han recordat prou dels pobles que preguen per obtenirho.
- També me parla, ecollintho amb elogi, del proposat concurs internacional "Rafel Patxot i Ferrer", sobre temes de caràcter polític-social.
- Finalment, fa constar que parla únicament en nom personal i s'ofereix, si cal, a venir a Barcelona, pera tractar aqueixes coses verbalment.
- 6 Juny. Responc al Rector de la Universitat de Genève, "Institut de Hautes Etudes Internationales". després d'haver tractat el meu punt de vista amb En F. Maspons i Anglasell, i el Dr. Eduard Fontseré, Genève. als quals he llegit aixímateix la meva carta, abans de cursarla.

1927 He meditat força'l prospecte del "Institut de Hautes Etudes Internationales" i es indubtable que enclou una idea que pot devenir exemplar i fructífera, amb tal de que tingui tota la llibertat i amplitut que pertoquen a la investigació rigurosament científica. No obstant, això no s'hi respira pas prou en l'impres que tinc a la vista, i jo crec el meu deure de senyalarelshi acadèmicament, i d'aquesta manera pledigaré socialment el sentir i pensar de molts de pobles, massa oblidats.

Per tant, després d'agrair al Rector la seva cortesia i d'avengarli que com que'ls nostres companys passen sovint per Genève, no li caldrà pas la molestia de venir aquí, entro a fons de la matèria, exposant la meva tesi amb tota claretat.

Li dic que jo m'ocupo de les ciencies físiques i ara, en canvi, me toca tractar qüestions en les quals no tinc autoritat, per la qual raó ho faré practiquant el "trespassing" dels nord-americans.

El prospecte del "Institut" fa temer que se limiti a estudiar l'estat, fet polític consumat. No obstant, la història ens revela un factor mes permanent: el "substratum" biològic, poble o nació. Aqueixa sola diferenciació aclarix coses que la Ciència no pot ignorar, perquè deu escoltar la veu de tots els pobles i en els països mal constituits, la confusió del estat amb el poble o nació, converteix el govern en un domini, que mena de dret al "coming slavery" de H. Spencer.

Des del moment que llur "Institut" no es pas "one sided", al costat del estat diplomàtic, té d'esbrinar les seves fonts; car n'hi ha que son relleixos d'antics poders absoluts o apilonaments heterogènis fets pels conqueridors, mentres els pobles segueixen esperant la promulgació dels drets llurs, que te d'esser la gran obra social de la ntra. centuria. Cal una càtedra on, a més d'altres coses, se do-

1927 ni acolliment an aqueils problemes, pera esser investigats
 6 Juny. en les regions serenes de la intel.ligència: això no es
 pas fer política, sinó l'esperit cristia en acció.

14 Juny Si aqueixa càtedra manca de patronatge, proposo al
 "Inst. d' Estudis Catalans" Rector que cerquem la manera d'arribar a una "entente doctrinale et économique", que me permeti oferirelsla, en nom
 de la Catalunya intel.lectual. La càtedra publicaria un
 anuari, honorant les llengües dels col.laboradors, car no
 saltres estimem i defensem la nostra, com expressió de
 l'ànima col.lectiva.

15 Juny Reprenent l'idea del concurs, li dic que'l tema podria
 ésser, per exemple: "Estudiar la regressió medieval en
 l'Europa contemporània", perque això caracterisa un dels
 salts enrera de la post-guerra.

Finalment, faig constar que si se tractés d'opinions
 personals, jo no hauria dit res, emperò la meva consciència sent el deure de senyalar l'oblidança d'aquest aspec-
 te fonamental del internacionalisme, que sotsmeto a la con-
 sideració de llur Institut.

12 Juny Arriba la resposta del Rector de la Universitat
 Université de Genève.
 Genève.

Per cortesia, m'acusa desseguida rebut de la me-
 va carta del 6 ct., dient que abans de tractar la cosa con-
 cretament, desitja consultar el Director del Institut i el
 President del Consell d'Instrucció Pública ginebrí.

Per la seva part, ell comparteix el meu punt de vista
 amb tota simpatia, afegint el seu parer de que l'Institut
 te d'estudiar els problemes amb llibertat absoluta; que si,
 d'una banda, cal evitar tot "parti-pris", de l'altra, tam-
 poc s'ha d'estar de tractar coses per por de que puguin
 contrariar certs governs.

Aqueixa curta resposta, escrita amb la independència
 que pertoca i escau a la intel.ligència, bé mereix un co-

- 1927 mentari en la propia llengua del seu autor.
- 12 Juny "Voilà qui est parlé!"
- 14 Juny L'Institut d'Estudis Catalans dona novament "Inst. d'Estudis Catalans" fe de vida, iniciant la sèrie de "Memòries" que Memòries. cada Secció publicarà independentment. Avui la Secció Històrico-Arqueològica comença de repartir al estranger els fascicles 1 i 2 del seu vol. 1er de "Memòries". El Congrés de Praga, ha tingut la seva inquietud d'enviar directament al Sr. Guitio, a Madrid, amb motiu del Congrés Científic de Praga, "Cosas de España". el "Instituto Geográfico" de Madrid, ha circulat unes instruccions en les quals se llegeix que presentarà a dit Congres, entre altres coses, un "Estudio meteorológico del Mediterráneo Occidental y más especialmente de las costas catalanas", ço es, precisament el tema, traduit literalment, del Ve Concurs de les Memòries Patxot, convocat l'any passat.
- En altres terres, això fora una grolleria inconcebible, més tractantse de Madrid, es una incongruència mes, un "arresto" burocràtic o una patrioteria oficial, de les que ara s'estilen "pro domo sua". Potser la meva convocatòria'ls induí realment a fer algun treball i ara tracten d'anticipar-se al meu Concurs, que no se fallarà fins a la Primavera, mentres que la reunió de Praga serà el Setembre vinent. Sia com se vulla, aquest incident deplorable es digne d'ésser consignat perquè revela la lleugetesa o la "hidalguia" d'aquell centre oficial.
- 21 Juny La Secció Filològica del Institut d'Estudis Catalans comença la seva sèrie de Memòries publicant els fascicles 1 i 2 del seu Vol. I, contingut un treball d'En Pompeu Fabra basat en documents canci-

1927 llerescs catalans i "Las Flors del Gay Saber" per el Prof.
 21 Juny J. Anglade, de Toulouse.

22 Juny val Gobern Se veu que'l Dr. Fontseré sentí mes que jo mateix
 Instituto Ge- la incorrecció del Instituto Geográfico de Madrid,
 gráfico de Ma- al apropiarse barroerament el tema del Ve Concurs
 drid. de les Memòries Patxot.

Preveient la possibilitat de que jo portes el fet a les sessions del Congrés de Praga, ha tingut la generosa iniciativa d'escriure directament al Sr. Galbis, a Madrid, senyalantli aquella inconveniència. Això motivà explicacions amb el Sr. Meseguer i a fi de comptes ha resultat que allò fou mera suposança, que a Praga no hi anirà aquell treball per la senzilla raó de que encara no està llest, que malgrat les ordres donades, potser tampoc concorreran a les Memòries Patxot, que ningú té la culpa, etc. etc. Val més aixís!

4 Agost El Rector de l'Universitat de Genève m'escrigué'l Consell 25 de Juliol referent al tema que veniem debatint, aca Institut de demicament fins ara.

Com que ja tocavem a les resolucions executives, se veu que posteriorment la qüestió s'ha enfilat a les altures i en conseqüència, han començat a intervenirhi novells factors, per la qual raó la resposta del Rector ha canviat de tò, perdent aquella leal efusió d'entre intel.lectuals i ara assaija de ferse enrera, malgrat les seves anteriors afirmacions.

El Prof. Rappard havia respondut de primer seguint el liberal impuls del seu civisme suïc, mes ara se deu haver trobat amb que això del "internacionalisme", no es pas precisament una cosa abstracta, una idealitat, sino cosa ben concreta i una convenient utilitat industrial, com el turisme, els sanatoris, la fabricació de xacolata, la Societat

1927 de Nacions, etc. etc. Permò de lo qual, cal no somoure, ni
4 Agost esverar el mercat, i la darrera lletra del Rector, plegantse
an aqueixes exigències, recorda les "gacetillas" de qualsevol Gobernador de Barcelona, esmunyintse en la buidor d'algunes frases estereotipades.

Vetaci'l motiu que m'ha fet cridar els companys a Consell i per tal objecte ens hem reunit:

El Dr. N'Eduard Fontseré.

En Jordi Rubió i Balaguer.

N'Agustí Duran i Sampere.

En Josep M^a. Batista i Roca.

A mes, hi ha assistit com invitat,

En F. Maspons i Anglasell

per la seva intervenció en el començament de relacions amb l'Universitat de Genève.

En quant al Mtre. Francesc Pujol no ha pogut concórrer perquè està estiuejant fora de Barcelona, però ha tramés la seva salutació a la reunió.

Pera situar els que no coneixien el detall de les negociacions, els he llegit el "dossier" corresponent i aixim mateix, el borrador de resposta que se m'havia acudit, pera l'última carta del Rector. L'objecte del Consell era precisament demanar parer sobre aquesta resposta, perquè ara jo'm trobava amb una bifurcació de camí i no volia sobre mi tot sol, la responsabilitat moral de la direcció a prendre.

He fet constar el meu parer que era de mantenir l'affirmació del dret natural dels pobles, perquè no es pas política, sino senzillament doctrina i un fet experimental fill de la història i ratificat per experiències prou actuals. Si les negociacions en curs havien de finar ací, era millor que fos per la negativa de Genève que no pas per claudicació nostra, car jo defensava'l convenciment d'una tesi i no pas l'obtenció o concessió d'una càtedra.

El paragraf de la meva resposta definint la càtedra, ha

1927 donat lloc a que tothom prengues la paraula, exposant cada-
4 Agost cù el seu particular punt de vista i hem assaijat diverses
Universitat redaccions amb intent de prevenir que les llissons proposa-
Genèva. des derivessin a una tònica inversa de la concepció nostra.

Pràcticament, no s'ha trobat cap exposició ben satisfactoria, perquè les indeterminacions no aclareixen conceptes i obren la porta a tota mena de sorpreses. Bona part dels assistents s'ha inclinat a substituir l'enunciació del "dret natural", per l'estudi de "l'evolució de les nocions de poble, nació i estat", cosa que també fàcilment pot menar a cantar el Deu-estat, que es el mal de la societat contemporània, que anula l'home i en comptes de pobles, vol fer remats.

Aquestes qüestions essent molt inconvenient tractarles per escrit, car s'allarguen innecessàriament, previnc al Rector de l'Universitat de Ginebra que l'anirà a saludar una persona autorizada per aclarir verbalment els punts dubtosos.

El Sr. Maspons ha fet avinent que ell tenia d'anar aquest mes a Ginebra i s'ha ofert per ço que convingués.

Bo i agraintli l'oferiment, jo he tingut la indiscreció de dir que sabia que'l Dr. Fontseré també passaria proximament per Ginebra i com que'l Sr. Maspons hi anava pera assistir al Congrés de Minories Nacionals, tenint en compte l'esperit que respirava la carta del Rector, me semblava mes acordat que'l missatger fos el Dr. Fontseré, la personalitat del qual era exclusivament científica; parer que tothom ha compartit, començant per el propi Sr. Maspons.

I així complerta la finalitat del Consell, hem quedat en donar curs al meu borrador i que'l Dr. Fontseré saludés al Rector de la Universitat de Genève i completes verbalment la insuficiència de la correspondència, que ara perillaria de "traïner en longueur", i s'encalles en la literatura epis-tolar.

1927

6 Agost En la meva visita de consuetut al Servei Meteorològic de Catalunya, avui he parlat amb el Dr. Fontseré de Genève.

ré de la meva resposta a l'Universitat de Genève, que motivà la nostra reunió d'abans d'ahir.

Al Dr. Fontseré tampoc li satisfà l'enunciat modificat de la càtedra proposada, car es de parer que aqueixa té d'essèr ço que nosaltres pretenim i si per conveniencies locals o particulars no'ls escau, que la rebutgin senzillament.

Aquesta manera de veure es ben bé'l punt on jo volia situarme; per tant, la meva resposta marxa avui amb la primitiva redacció, una mica accentuada i tot, proposant: "étudier le droit naturel des peuples, fait fondamental antérieur et supérieur aux conventions politiques ou estatales".

Per mi, tal es la vera doctrina, que algú trobarà que es d'ahir, mes que jo crec serà la de demà.

19 Agost L'amic Dr. Fontseré marxa avui pera assistir al Congrés Internacional de Geofísica, a Praga, el mes entrant, i al passar per Genève visitarà'l Rector de l'Universitat pera aclarir definitivament la qüestió de la càtedra que la Institució Patxot voldria oferir al "Institut de Hautes Etudes Internationales".

Nosaltres volem refermar la independència de la intel·ligència i perxò proposem una càtedra on s'estudii doctrinalment i lliure el dret natural dels pobles, tema d'una gran oportunitat, que afecta a molts de pobles, Catalunya entre ells.

Es clar que pera algunes oreilles, això semblaria una alusió ben certera, somovent remordiments de consciència; mes la culpa no es pas nostra.

Veurem com s'expliquen els suïços en l'efusió de la intimitat.

1927 sentint que encloca una potencialitat que en el seu temps

22 Agost. jugari la La Secció Històrico-Arqueològica del Institut

Dr. Millàs. d'Estudis Catalans, en les seves "Memòries" vol I.

2 Setembre fasc. 3. acaba d'imprimir els "Documents hebreus de

Jueus Catalans" per J. Millàs i Vallicrosa, actualment ca-

Prof. Bages

tèdrat de l'Universitat de Madrid.

Aquesta publicació mereix un comentari històric-biblio-
gràfic.

Se tracta del famós treball que valgué a En Millàs la
perdua de les oposicions a la càtedra d'hebreu de Barcelona,
que havia guanyat per unanimitat del Tribunal. Mes sobrevin-
gué una demanda de nulitat firmada per un altre opositor.

Mn. Bages, home indigna com a ciutadà, com a Català i com
a sacerdot, malgrat lo qual, en els temps que correm, fou
seguidament atesa la demanda i anulades les oposicions.

En convocatoria posterior, En Millàs tornà a guanyar la

14 Setembre càtedra de Barça., més l'obligaren a acceptar la de Madrid,

Dr. Pons sota la menaça de deixarlo novament al carrer. De moment

Prof. Bages

ell refusava, però acabà acceptant la proposta, seguint el
consell dels seus amics.

Tot lo qual pregonà la valor moral del actual Poder Pú-
blic i els seus procediments governatius, auxiliars de que
se serveix, etc. etc.

I el "Nuevo Régimen" ha fet surar i ha premiat una co-
lla de capellans que no fan cap honor a la Iglesia, car son
la negació vivent i pràctica de la doctrina cristiana.

30 d'Agost. De retorn de Ginebra, En Maspons i Anglasell m'es-
Maspons i An- crieu des de Bigas, parlantme de una societat jurídica,
glasell.

en gestació a Ginebra, pera l'estudi del dret de les
Nacions, particularment en el sentit dels problemes de con-
vivència dintre d'un mateix estat.

Es curios lo temptador que va resultant aquest tema i
la pressa que tenen diversos elements per apoderarsen, pres-

1927 sentint que enclou una potencialitat que en el pervingre
30 Agost. jugarà indubtablement com ^{un} Alçaprem o tascó formidables.
teatre.

2 Setembre. Rebut carta del Dr. Fontseré, datada a Leipzig,

Dr. Fontseré. en la qual tramet, tot passant, la seva impressió
Prof. Rappard.

15 Setembre. recollida a Genève.

~~P. Maspons i~~ Se veu que'l Prof. Rappard se troba agafat entre la
~~Anglaterra.~~ ntra. argumentació i l'"encadrement" dintre'l qual s'ha de

bellugar. Ell ja ho sent que intel.lectualment i moral, la
ntra. posició es la mes forta, però'l Director de l'Universitat de Genève no's pot desseixir enterament, precisament
del estatisme que nosaltres anatemisem. Així les coses,
l'honrem de treure nosaltres mateixos del embarras en que
l'hem ficat, al ferli remarcar el revers de la medalla que
ells presenten, massa refiadament.

14 Setembre He vist el Dr. Fontseré acabat d'arrivar del Con-
Dr. Fontseré. grés de Geofísica de Praga i que al passar per Gine-
Prof. Rappard.

bra tingué una sentada amb el Rector d'aquella Universitat, referent a la ntra. correspondencia.

El resultat ha confirmat la primitiva impressió de que malgrat tot, a l'"Institut des Hautes Etudes Internationales" no li interessen pas els drets naturals dels pobles, que deixa de banda, partint de la suposada igualtat: estat = na- ció = poble, que a nosaltres i a tants d'altres, l'experiència'ns desmenteix quotidianament.

El Dr. Fontseré ha afegit, amb sorpresa meva, que a Gineve i majorment entre l'ensenyament oficial, imperen respecte de Catalunya les idees escampades per la gent de Madrid. Això vol dir que Ginebra ha devingut ràpidament sots-mesa al industrialisme politic que hi ha portat la Societat de les Nacions. Ja es una bona davallada pera'l rousseauisme ginebrí.

En aqueixes condicions, el Dr. Fontseré creu més prà-

1927 tic i preferible no insistir en voler donar al "Institut des Hautes Etudes Internationales" un caire que acceptaria dificilment, perquè pugna amb l'esperit de la seva naixença.

En Vinyas si podia dirne què cosa li va respondre que creuia.

15 Setembre. He aprofitat una anada al Montseny pera fer una F. Maspons i torta cap a Bigas i així complir la visita que tenia Anglasell. Bigas.

Despres de passar rierals pintorescs, un caminal d'alzines centenaries ens ha conduit a la porta de la masia i hem sorprès la gent una mica abants de l'hora convinguda.

Tot passejant amunt i avall de l'ampla era, En Maspons m'ha explicat les seves impressions de Genève on ha estat com jurista, a pendre part de la reunió de minories nacionals.

Com que En Maspons està en contacte amb elements catòlics d'acció, les seves explicacions son interessantes de debò car un hom hi endevina la forta lluita silenciosa que hi ha a Ginebra entre catòlics i luterans, a recers de les baumes de la Societat de les Nacions.

En quan al dret dels pobles, es una bandera que atrau nombroses colles intel.lectuals i apar se'n vulguin apoderar certs nuclis, de caient evidentment germanic, que ja prenen posicions i trien armes pera demà.

La seva opinió personal es: que si se vol fer quelcom en aqueixa mena d'estudis, en comptes de deixarse absorbir per cap organisme dels que actualment somouen la qüestió, fora mellor crears'en un "ad hoc".

5 d'Octubre. He tingut la sentada convinguda a casa del Mtre. Juli Garreta. Pau Casals, pera tractar de les coses d'En Juli Garreta. Agustí Calvet ta.

A la seguida de la mort d'aquest, escrigué an En Marian Vinyas, pera que trametés a la Vda. el meu oferiment d'editar

1927 obres del music guixolenc. La meva proposició sembla ser perdé en la buidor, car passà temps i temps sense que'n sapigués res.

Vist això, en certa ocasió vaig arriscarme a demanar an En Vinyas si podia dirme quelcom i me respongué que creia que aqueixa qüestió ja era en mans del Mtre. Casals.

Aleshores no m'en vaig preocupar mes.

No obstant, el mes passat N'Agustí Calvet me vingué a trobar, venint de St. Feliu de Guixols, pera pintarme la trista situació de la Vda. d'En Garreta, insistint en la necessitat de portarli ajud.

Amb motiu d'això vaig historiar an En Calvet el meu oferiment, insinuant la temença de que'ls uns pe'ls altres ens estessim sense fer res, quan precisament la publicació d'obres donava una manera delicada d'ajudar a la Viuda.

En Calvet me digué que al tornar a St. Feliu ne parlaria amb la Viuda i segons ella volgués, escriuria an En Casals a fi de tenir una entrevista on posariem fil a l'agulla. I aquesta visita es la realisada avui amb assistència de N'Agustí Calvet.

El Mtre. Casals ha agrait molt l'ofert de la "Institució Patxot" que jo li he repetit. Ha exposat la seva visió de l'obra d'En Garreta, els manuscrits del qual ell va inventariant i recollint; En Calvet ha senyalat l'urgència d'assegurar els drets de propietat; hem tractat de les possibilitats i maneres d'editar l'obra i ha parlat de la conveniència de convocar unes quantes persones, amb vistes a assegurar la part material de la tasca, etc. etc.

Ara me cal esperar la nova reunió i probablement acabarem per fer feina.

10 Octubre. Tingut una sentada a la Biblioteca de Catalunya Joan Amades. amb En Nicolau d'Olwer pera tractar d'una carta que he Nicolau d'Olwer. rebut d'En Joan Amades, en la qual me parla de vocabu-

1927 laris dels petits oficis que van desapareixent. Com que
10 Octubre aqueixes tasques ja les havia comensades l'oficina de la
Secció Filològica del I. E. C., abans de respondre la car-
ta n'he volgut parlar amb En Nicolau, que es membre, d'aque-
lla Secció. M'ha dit que efectivament s'havien preocupat
especialment d'aquest tema i que an això tendien els pas-
sats concursos, el material dels quals anaren publicant en
el "Butlletí de Dialectologia Catalana" i actualment devia
restar ben poca cosa en cartera. En quant a continuar la
19 Octubre recerca, presentment era impossible a les oficines, perquè
Universitat de Girona depenien directament de la Diputació Provincial i el seu
actual servilisme obliga a n'aquesta corporació a rebutjar
la nostra llengua i oblidar l'ànima catalana.

Pompeu Fabra. Després hem telefonat an En Pompeu Fabra,
Nicolau d'Olwer.
Manel de Montoliu. que ha comparegut, reprendent la sentada tots
tres.

L'objecte era'l "Diccionari Aguiló", la publicació
del qual jo vaig oferir continuar i acabar. L'impremta
Elzeviriana te entre mans la feina de compondre, mes de
bell començament ens hem encallat per raó de que En Manuel
de Montoliu no facilita l'original que pertoca. La imprem-
ta se plany insistentment de que tal joc s'allarga massa;
jo ja vaig parlarne personalment amb En Montoliu, qui me
donà tota mena d'assegurances, que la realitat fa enyorar
i perxò porto la qüestió als presents a fi de veure si hi
ha manera d'estabilisar aquesta feina, que malgrat no ha-
ver estat empresa meva, jo la voldria completar com a tri-
but an En Marian Aguiló i pera mantenir en lo possible,
l'obra espiritual de la Mancomunitat Catalana.

De primer En Fabra i després En Nicolau, han anat es-
plaient intimitats del passat, agreujades en el present, a
les quals jo he afegit algunes experiències personals i si-
ví la conversa ha derivat vers els camps de la ètica, d'on
el rellotge l'ha vinguda a treure caritativament.

1927 I la sessió s'ha acabat amb l'ofertenent d'En Fabra de veure demà an En Montoliu pera intentar posar la cosa en marxa novament. Deu hi faci mes que nosaltres, com deia'l bon pescador empordanès, després de calar.

Jo que alguna vegada potser no som estat prou respectuós amb la psicologia experimental, ara resulta que començó d'esser-ne expectador i tinc por d'arribar a ser-ne mestre.

19 Octubre. El Rector de l'Universitat de Ginebra per ara no Université de Genève ha respost a la meva carta del 6 d'Agost en la que li

prevenia l'arrivada d'un amic nostre, i com que aqueixa visita ja ha estat feta, setmanes enrera, no'm sembla prou correcte que la cosa acabi així, i ja que ell no escriu, com era de llei, donant compte de l'entrevista, avui me decideixo a fer-ho jo mateix, pera tancar la qüestió de la càtedra de Ginebra, que havent començat per un impuls sentimental en pro d'una abstracció Doctrinaria, ha acabat amb una mera constatació sociològica.

En la carta d'avui li faig notar com la meva demanda era ben escaienta, car s'adressava precisament a dues na- cions, com la Suissa i els Estats Units, l'origen de les quals es justament l'affirmació del dret natural dels pobles; més, com que veig prou bé que la meva tesi l'ha ficat en un compromís difícil de resoldre per ell, jo m'afanyo a des- lliurarien, perquè en els impresos que va enviar ja s'ende- vinava que'l "Institut de Hautes Etudes Internationales" úni- cament tractava les relacions politiques o interstatals, malgrat lo qual, jo'm vaig creure en el deure de senyalari- li el dret natural dels pobles, tesi que la realitat s'en- carregarà de mantenir. Els teutons semblen voler ferne ac- tualment un instrument pera'l llur futur joc.

En recordança de la nostra correspondència, li oferei- xo'l canvi de publicacions i li dic que sempre rellegiré amb

1927 pler la seva carta del 10 de Juny, en la qual respongué il·luminadament el civisme helvecià, a la porta del qual jo havia trucat.

El fons de tot això es l'industrialisme característic de la Ginebra moderna, on l'internacionalisme tant pregonat es senzillament una modalitat més del "modus vivendi" local.

Al Rector de l'Universitat, el tentà l'idea de una càtedra més per a l'lluïment i profit del novell Institut, i s'avençà fent indicacions que no encaixaven. Jo vaig exposar la meva idea, i aleshores l'esperit liberal del Prof. suïc vibrà en la seva resposta del 10 de Juny.

Permò d'allò, la meva pretença, d'ordre intel·lectual i moral, fou clarament definida, i al arribar an aquest punt, el Rector tingué consell amb els seus companys, algun dels quals probablement cometé la indelicadesa d'enterarne gent forana, qui inspirà la deplorable resposta del 25 Juliol, on transllueix la tònica i adhuc l'estil dels governadors espanyols del Nou Règim.

En llur afany de materialitat, els Estats empenyen la idealitat, o sia la intel·ligència, cap a la rebeldia, i la Suiça... hi ajuda.

3 Novembre. M'han vingut a visitar el Dr. Pio Font i Quer, "Flora de Catalunya", d'En Cadevall. Dr. P. Font i Quer. accompagnat del Dr. Fontseré, per tractar de la continuació de la "Flora de Catalunya" d'En Cadevall, la publicació completa de la qual tinc oferta al Institut d'Estudis Catalans.

Hem convingut d'ordenar i cosir en volums sencers, els fascicles que ja hi ha publicats, i en els que seguiràn, prescindirem de raons d'editor-industrial, com el nombre de plecs, etc. i ens regirem estrictament per les exigències del rigorisme científic. També hem decidit suprimir les lāmines de color, que no resulten prou exactes.

Per acabar l'obra, manca editar tres volums més i un

1927 Apèndix, amb notes complementàries i algunes rectificacions.

3 Novembre. El Dr. Font i Quer ha acceptat encarregarse de la realisació d'aqueixa tasca científica, en les condicions que ja te exposades per escrit al Institut d'Estudis Catalans.

Així farem tribut de digna recordança al botanic que no tingué'l goig de veure acabada la seva obra, i al mateix temps afirmarem que l'espiritualitat catalana compleix el seu deure de continuar les belles coses, que la tirania o bé poca solta contemporànies s'obstinen en voler matar.

6 Novembre. El Rector de l'Universitat de Ginebra, Prof.

Université de Rappard, contesta a la meva carta, després d'haver-

Genève. ne donat coneixença al Senat de l'Universitat.

Agraeix la visita del Dr. Fontseré i diu que si be no ha estat possible de donar realisació immediata al meu progete, en canvi ell té la satisfacció de sentir-se enterament d'acord amb el Dr. Fontseré i amb mi.

Així ha acabat aquest episodi, que no manca pas d'ésser interessant i eloqüent en les seves incidències.

7 Novembre. De conformitat amb ço anteriorment convingut, avui Juli Garreta ens hem reunit a casa'l Mtre. Pau Casals, per tractar Pau Casals.

de la qüestió Garreta.

Eren presents: el Mtre. Casals, En Vidal y Quadras pel Patronat de l'Orquestra, En Clusells per la Musica de Camera, N'Agustí Calvet; l'Orfeó Català i d'altres s'han adherit.

El Mtre. Casals ens ha enterat de l'apuradíssima situació de la Vda. Garreta, completament mancada de medis de subsistència i devant adhuc la malaltia d'En Juli, quantitat que ara'l Mtre. Casals li va donar a fi de que ella pogués retornaria an En Marill, l'amic d'En Garreta que la hi havia deixada i que presentment també necessitava urgentement.

Jo no he pogut menys d'expressar la meva sorpresa da-

1927 2 vant d'aquests fets que ignorava i que'm resultaven inex-
7 Novem- plicables tenint en compte que immediatament de la mort
bre.

d'En Garreta i junt amb el meu condol, jo vaig fer trame-
tre oferiments, que no van ésser acceptats.

El Mtre. Casals m'ha respondut que, en primer lloc, la
Vda. Garreta fins derrerament havia refusat tot ajut pecu-
niari i m'ha deixat endevinar, a més, que potser el meu
oferiment no havia estat cursat per via prou grata.

Plantejat el problema d'aquesta manera, hem anat a
resoldre la qüestió d'urgència o sia l'assistència a la
Vda. Els presents hem suscrit una quota anyal, que afegida
a les participacions amb que comptem contribuiran algunes
1927 entitats i particulars no assistents, faran la quantitat

10 Novembre quejudiquem decorosa pera la subsistència de la Vda. Gar-
reta. Tal com ja vaig proposar de bell començament, aques-
ta quantitat se donarà com un acompte dels drets d'autor
per la projectada publicació de les obres i d'aquesta ma-
nera, la Vda. podrà dignament acceptarho.

He ofert al Mtre. Casals que jo li pagaria la meitat
de lo que ell havia bestret per la malaltia d'En Juli, se-
gons en acabava de confessar. També m'he ofert a enterar de
tot això an En Cambó, que actualment es fora de Barcelona.

L'orquestra Pau Casals obrirà una "Secció Juli Garreta"
que cuidarà de l'administració del subveniment convingut.

En quant a l'edició de les obres, el Mtre. Casals ho
ha deixat pera mes endavant, perquè actualment ell se tro-
ba a punt de marxa.

7 Novembre. M'ha vingut a veure En Puig i Cadafalch pera en-
J. Puig i terarme del punt on se troba la gestació del seu estudi
Cadafalch.

d'Arquitectura, pera'l qual ja te gran nombre de grabats
fets a casa l'Henrich i que formarà tot un volum de les Me-
mòries del I. E. C.

També s'ha despedit pera un viatge que ara va a fer,

1927 pera complementar dades qui li fan falla, principalment
 7 Nobre. en terres del Rhin. A la seva tornada podria començar
 l'impressió el text de la qual ja te practicament llest.
 He agrairà la seva cortesia i li he fet avinent que
 de totes maneres aleshores el companyonisme prescrivia
 sotsmetre'l seu treball a la Comissió editorial.

Incidentalment ha parlat del "Anuari", dolentse de
 que no estés tan avençat com ell i jo voldriem, mes ca-
 lia no oblidar que abans se podia manar certs organismes
 i ara se depenia de llur bona voluntat, la qual cosa pro-
 duïa'ls retards inevitables.

En la seva visita que m'ha
fet la Vda. Garreta.

1927 La Vda. d'En Juli Garreta es vinguda a donar
 10 Novbre. De gracies per la meva contribució a posar en marxa
 Vda. Garreta.

la qüestió de l'obra musical del seu marit, amb lo
 qual se li resolen an ella algunes dificultats personals.

No he pogut menys de ferli avinent quan me dolia'l
 temps perdut i les amargors que ella ha tingut de passar,
 essent així que'l mateix dia de la mort d'En Garreta, jo
 escrigui fent oferiments en previsió de la situació mate-
 rial que En Juli pogués deixar.

Probablement davant del seu trasbalç, potser no l'hi
 gosaren dir i ella no hagué esment de la meva oferta fins
 temps després quan ja s'havia compromes amb el Mtre. Ca-
 sals.

Ha explicat les gestions preparatories que tenia fe-
 tes pera l'inscripció delcret d'autor i les bones dispo-
 sicions del Registre de la Propietat Intel.lectual, justa-
 ment, sapiguent la pressa d'aquest formalisme, se li ha-
 via acudit més d'un cop de venirme a veure, però no ha-
 via osat.

Hem parlat de les sardanes d'En Juli i jo he expres-
 sat el desig de que fos la "Institució Patxot" la que les
 publiques, no solament en partitura pera cobla, sino també

1927 fentne una tria, que transcriuriem pera piano, aplegades
 10 Nobre. en album de recordança al music empordanés. Ella s'hi ha
 mostrat gojosa d'acord i en tal sentit ha dit ne parlaria
 al Mtre. Casals, quan el vegés.

Ha afegit que encara li mancava recollir alguns ori-
 ginals de sardanes, tasca de la que curaria preferentment
 15 Novembre. i d'una manera personal, ara que retornava a St. Feliu de
 Guixols. ~~respon a Anglèsell, i volg aprofitar l'avinentura~~
~~Anglèsell.~~

11 Novembre. Com que'l Mtre. Casals marxa al estranger, m'ha sem-
 Juli Garreta. blat convenient visitario, després de la visita que ahir
 Pau Casals.

me feu la Vda. Garreta.

He proposat començar desseguida la feina, utilisant el
 Mtre. Balcells, qui se'ns venia oferint i que se podria ocu-
 par en enllestar copias pera la inscripció dels drets d'autor.

Li he dit el meu desig de que la Institució Patxot
 s'encarregués de l'obra sardanística d'En Juli, fent l'edi-
 ció, no solament pera cobla, sinó també reduccions pera pia-
 no.

El Mtre. Casals ha acceptat tot el meu dir; m'ha demanat si volia que se me lliuressin originals, a la qual cosa
 he respondut que jo preferia que'ls originals no se moguessin
 del arxiu i que establissem hores de treball allà mateix.

En Casals s'ha mostrat sumament efusiu i lealment cor-
 tès; ha donat repetidament les gracies, jo li he desitjat
 un bon viatge i se'n ha anat a les seves tasques, deixantme
 en companyia del President i altres membres del Patronat de
 la Orquestra Casals.

La conversa aleshores s'es diluïda en temes generals
 i entre altres coses jo he suggerit que la tria d'obres a
 editar d'En Garreta, fos feta per un Consell representatiu
 del mon musical català, per exemple: Mtre. Nicolau, Mtre.
 Millet, Mtre. Lamote i Mtre. Casals. Així resultaria un bell

1927 tribut al music difunt; un bon exemple de civisme i un gran
11 Nobre. descàrreg pera la responsabilitat moral nostra. Els presents
ConSELL han expressat tots llur conformitat i hem quedat en parlar-
Instruccions
de Guatge
ne amb el Mtre. Casals, a la primera ocasió, car aquesta
qüestió, de moment, no es urgent. ~~només "guatge"~~, pera
facilitar el millor comprendiment de la finalitat de la Ins-

pera dir-li que'l desitjava veure. A conseqüència d'això, avui ha vingut.

Primer, el som enterat del final de la qüestió de Ginebra, en la qual ell tenia part.

Com que'l Prof. Rappard no responia, després de esperar unes setmanes, jo'm vaig decidir a escriureli i ell me respongué amb certa solemnitat oficial: tots quals documents li he llegit.

Mes no era pas precisament per això que jo desitjava parlarli, sino perquè aclarit lo de Ginebra, i reprendent la meva primitiva idea de Concurs, potser valdria la pena d'estudiar si'l llençavem des de La Haia, demandant un tractat de Dret Natural dels pobles, que seria judicat per un Jurat de tres membres: un de La Haia, altre d'Anglaterra i altre de Catalunya.

M'ha dit que ho trobava molt bé; que a La Haia tenim actualment estudiants catalans; que un parent seu havia estat precisament a l'embaixada espanyola de La Haia i que tot aplegat ens podria facilitar dades.

Hem convingut en enfilar l'agulla per aquest costat i tornarnos a veure quan tinguem quelcom per dirnos respecte d'això.

1927 Família. Prèvia convocatòria, ens hem aplegat: el Dr. Fontseré, el Mtre. Pujol, En Duran i Sampere, En Jordi Rubió i En Batista i Roca.

ConSELL. Instruccions de Guiatge. Els he cridat pera lliurarlos còpia autògrafa

d'una mena d'instruccions, que jo nomeno "guiatge", pera facilitar el millor compliment de la finalitat de la Institució Patxot, als que me substitueixin després de la meva mort.

L'original d'aquest document, es en poder de la família, però també l'he portat a la reunió i els l'he llegit jo mateix, mentres el Dr. Fontseré escoltant, comprovava la còpia que després he confiat an ell mateix, en sa qualitat de conseller més gran.

Estrictament parlant, aqueixes instruccions no son pas una disposició testamentària, sinó una senzilla exposició d'idees i sentiments, en acordança amb els quals puguin regirse'ls consellers restants, dintre les circumstàncies que vagin esdevenint i que jo no puc, ni pretinc, preveure.

Començà l'escrit, imposant als consellers substituts, l'obligació de deslliurar la meva família, de tota complicació provenienta de l'obra intel·lectual en curs, la direcció i responsabilitat de la qual ells assumiran, desseguida de la meva mort.

Després, vaig inventariant els bens científics i materials que constitueixen el patrimoni de la Institució Patxot; la manera com tinc organisa la seva administració i comptabilitat; exposo incidentalment certes conviccions personals meves i justifico algun acte de l'actuació pública meva. També'ls transcriu literalment una clàusula de reversió, que pot lligar circumstancialment la Institució Patxot amb els Concursos Musicals Eusebi Patxot i Llaguera, comanats al Orfeó Català.

Finalment, faig avinent als consellers que aquest capital que deixo en llurs mans, pertany moralment a la meva

1927 família, i en conseqüència, si aquesta per dissort ne tingüés necessitat, els els el lliurarien immediatament.

19 Noembre. Els consellers, tot desitjantme llarga vida i aguant novament la confiança, han trobat molt encertada la previsió d'una orientació escrita pera llur comès.

Université de Genève = Despres, els he fet coneixer l'acabament de la nostra correspondència amb l'Université de Cenève i he

pregat al Dr. Fontseré que donec compte de la visita que feu al Rector d'aquella Universitat amb caràcter oficial, com a conseller de la Institució Patxot.

El Dr. Fontseré ha dit la bona acollida que li feu el Prof. Rappard, justament convalescent de malaltia; com anà exposant el seu missatge i les circumstancies especials que'l motivaven; la sorpresa que causaren els fets de la nostra terra, que ells ignoraven, i el Dr. Fontseré ha tancat el seu narratiu, amb aquesta síntesi: "Me sembla que d'alguna cosa els vaig convencer, però d'altres, me feu l'efecte que no'm crèien."

Resultat de la visita del Dr. Fontseré fou que'l Prof. Rappard, aquest cop, li confessés lealment que, malgrat el seu bon desig, no trobava la manera de complaurens, perquè la nostra proposta no encaixava prou amb l'intent de llur "Institut de Hautes Etudes Internationales".

El Dr. Fontseré ha anat explicant interioritats de l'actual bastida diplomàtica de Ginebra, on no manquen agents de Madrid, entre ells el Sr. Palacios, qui fan atmosfera, i els elements docents de l'Universitat de Ginebra, se veu que beuen en aqueixa font i se deixen influir per ella.

Consignaré una anècdota recollida pe'l Dr. Fontseré. Anava amb el fill d'un seu amic, astrònom ginebrí, el qual, parlant de coses d'aquella terra li digué: "ja podeu corre la Suiça, que no hi trobareu sinó comerciants de sopa". I segons aqueixa afirmació, a Ginebra son hostalers de la

- 1927 Societat de Nacions i servidors de llur clientela.
- 19 Novembre. Reprenent jo la paraula, ne afegit, que com que mal - grat haver esperat setmanes, no venien noves de Ginebra, me decidí a escriure jo la carta un duplicat de la qual he llegit als presents i acabada la seva lectura, En Jordi Rubió s'ha afanyat a exclamar: "Quina sort de poguè es - criure lo que un hom pensa!"
- 15 Desembre. A continuació, he llegit aiximateix la resposta complementosa del Prof. Rappard, qui reproduueix l'excusa que jo mateix li havia facilitat abans. Fa constar que escriu després d'haver posat la meva carta en coneixement del "Bureau du Sénat de l'Université de Genève" en la sessió del dia abans.
- Unitat. Els aplegats hem constatat que la referida correspondència, constituïa un "dossier" interessant, veritables materials de Sociologia experimental.
- La Haia. Clos el tema de Ginebra, els he comunicat que se m'acudia intentar un concurs internacional a La Haia, per a un tractat de Dret Natural dels pobles. Actualment havia començat a situarme, i si la cosa s'encarrilava ja'ls enterraria.
- En Rubió ha fet notar que probablement ens ho entrebancarien a tot arreu i que si'ls de Ginebra han estat indiscrets, potser els d'aci me molestarien, si s'adonaven de que trucava a La Haia, i calia sospesar si era preferible la acció externa o la interna, com ell creia.
- Jo he respost que l'actual Poder Public essent arbitri, me semblava debades presuposar seguretat personal, ni en un sentit, ni en l'altre.
- Aprofitant la presencia d'En Batista y Roca, li he recordat que teniem sempre pendent la tasca del Refraner Popular, que encara no havíem encetat, i que un dia o altre caldria començar.
- Llavors En Duran i Sampere ha insinuat que N'Aureli

1927 Campmany probablement ara podria col.laborar i en això hi hauria reciprocitats d'avantatges pera tothom.
19 Novembre.

Hem pres la suggestió en consideració, perquè'l Refrancier es un feix de mal lligar.

15 Desembre. Avui ha sortit el primer fascicle del vol Ier., Institut d'Es- de la Secció de Ciencies del Institut d'Estudis Ca- tudans. "Memòries". talans. Sec^o. Ciències. Vol. I. fasc. 1er. Es una monografia d'En M. Alvarez-Castrillón,

Millet referent als Microsismes observats a Barcelona (Obs. Fabra), constituint un treball molt especialisat, acompanyat de tabulacions i llur traducció gràfica. El segueix un abstracte en anglès, presentat a Prague a la reunió de la Unió Internacional de Geodesia i Geofísica.

D'aquesta manera ja tenim altre cop en marxa totes les Seccions del I. E. C. que'ls homens del Nou Règim no osaren destruir directament, però que desitjaven veure morir.

Pera tal fer, posaren la consignació a nom d'uns suposats "Altos Estudios de Cataluña" i així el I. E. C. al anar a cobrar la consignació hauria consumat la seva auto-destrucció. En canvi, no anant a cobrar, el I. E. C. se trobava sense diners i havia de morir estrangulat per la inanició.

Sortosament, encara batega la idealitat a casa nostra, i mercès an ella, el I. E. C. segueix vivint i publicant, independentment dels organismes politic-administratius, que aparenen ignorar la seva existència, ço que es realment lo meller que poden fer.

21 Desembre. En companyia dels Mestres, Lluís Millet, Francesc Pujol i Joan Llongueras, aquesta tarda he anat a casa de Na Blanca Selva: Sonates Beethoven. Blanca Selva, a ofrenarli les primícies de l'edició de les seves conferències sobre les "Sonates de Beethoven".

Li hem portat deu exemplars del tiratge en paper de fil

1927 1 deu del tiratge usual, tot lo qual feia quatre bells voluminosos paquets.

21 Desembre.

Com que nosaltres també erem quatre, jo he proposat que entressim tots, portant cadascú el seu corresponent paquet dessota'l braç, car així seriem els Reis d'Orient, fent vistosa la presentalla, i a mes de la sorpresa, Na Blanca Selva se trobaria amb el conflicte de que li seria impossible la cortesia de descarregarnos dels nostres envolums, tots d'un cop: una entramaliadura d'estudiant que'l Mestre Millet i els altres han acollit amb entusiasme rioler.

Carregats tots amb el nostre paquet, que verament no eren pas petits, hem pujat l'escala de la torre de St. Gervasi, i al arribar al segon pis, el Mtre. Millet ha trucat amb el paquet a braç i ens ha obert una velleta venerable (mare de Na Blanca), qui ha restat mig esverada i tota dubtosa, davant de la nostre coila de gent carregada.

Passat el primer surt, com que coneixia En Llongueras, que s'ha deixat veure, ens ha donat entrada i s'ha afanyat a avisar la seva filla, Na Blanca Selva, i ens hem trobat

tots, les Senyores, els Mestres i els paquets emboçant el corredoret.

Mig d'esma, hem desembocat en l'estudi, una bella cambra al angul de migjorn de la casa tota inundada de sol ponent en aquella hora, on Na Blanca Selva estava enlllestint la seva sessió d'aquest mateix vespre.

El Mtre. Millet li ha dit breument que li portavem una presentalla en admiració de l'Art seva i en justa correspondència de la seva catalanitat.

Na Blanca Selva, tota commosa i somrienta, ens ha estret efusivament, un darrera l'altre, la ma que teniem lliure, repetint: "jo no puc dir res", "no puc dir res".

Trencant l'empaquetament de la situació, hem obert els nostres envolums, treientne un exemplar en paper de fil i altre dels usuals per a ensenyars-els-hi. Aleshores,

1927 ella s'ha adonat de que hi havia un Prefaci del Mtre. Millet, i prenent'el amb les dues mans i guaitant-s'el defit, ella anava dient: "també, també? mes jo no puc dir res", i al cap d'un moment de silenci, esplaïant els seus sentiments, com en soliloqui, ha afegit: "Avui no sabré tocar!"

Llavors jo he respondat, que encara que ho fes malament, ja'ns acontentavem, perquè amor es indulgenta i Catalunya estima als qui l'estimen.

Despres d'una petita conversa, i deixant-li un escampall del seu llibre per totes les cadires, ens hem despedit a fi de que ella pogues prepararse pera la sessió del vespre. Ens ha acompanyat fins a l'escala i mentres baixavem, ella, des de dalt, repetia la seva frase prou eloquent de "no puc dir res".

I hem retornat al "Orfeó Català", tots contents de la nostra criaturada.

22 Desbre. Ha sortit el volum dels Estudis Universitaris Catalans corresponent al semestre Gener-Juny d'enguany i Catalans. el seu contingut apar bon xic engruxit respecte del anterior.

Referent an aquesta Institució, que va reprendre la seva vida, En Cambó me deia l'altra dia, que s'havien reunit pera veure d'hostatjar les càtedres en un local mes escaient que'l que are utilisen.

23 Desbre. He aplegat el Consell de la Institució Patxot a Consell. a fi de que fossin testimonis del acte de lectura de les Fund^o. C.R.C. Instruccions meves "Instruccions de Guiatge", que avui lliurava als de Guiatge.

Srs. Continuadors de la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera", en previsió de la meva mort.

De la "Institució Patxot" hi havia: el Dr. Fontseré, el Mtre. Pujol, En Jordi Rubió, En Duran i Sampere, i En Ba-

- 1927 tista i Roca. cui ho hagin d'entendre.
- 23 Desembre. Com a continuadors de la Fund^o. C. R. C.: el Mestre Francesc Pujol, En Jordi Rubió i En Josep Danés i Torras.
- 16 Gener. Ho he fet pera que sentissin historiar l'origen de la Fund^o. C.R.C. i així tots poguessin ben judicar la miseria espiritual d'aquells representants de la Iglesia, que no respectaren llur benefactor, ni l'acte de caritat que ell els comanava, ni la seva esposa, etc. etc. i per amor al diner ho trepitjaren tot, motivant el vergonyós escandal i la deplorabilíssima transgressió de la inconcebible "testamentaria Romaguera".
- Publicació L. E. C. temps a arribar als baluards ===== reacció.
- Com a noves monografies per a l'impressió, s'han proposat: Amb aquest títol he enviat avui unes ratlles a la premsa catalana: "La Veu de Catalunya", "La Publicitat" i "La Nau".
- "Esplai" Es un escrit veritablement "esplai" de l'home que comença a estar cançat de que els altres se recordin massa d'ell i en forma mal avinenta.
- D'un quant temps ençà, n'hi ha que l'han donada per ferme coses sense'l meu consentiment previ i naturalment, això ha produït desafinades mes o menys ridicules o deploables.
- Uns ho han fet amb la millor bona intenció, però amb curtedat d'intel.ligencia o molt oscada finor moral; d'altri ho fan merament creient poder així explotar en profit d'ells mateixos, una presuposada vanitat meva. Derrerament, un autor català ha intentat dedicarme un llibre seu editat en castellà.
- Pera prevenir la continuació d'aquests fets, on s'hi veuen masses miseris humanes disfregades d'idealitat, i que en certs aspectes, no solament fan tristor, sinó que adhuc arriben a ofendre, he escrit el meu "esplai", que la majoria de la gent trobarà sibil.litic, però ho entendran

1928 de sobres els qui ho hagin d'entendre.
5 Gener. Iolot, barrejant l'Apòstol amb el "món" de militars.

16 Gener. A la Sala de Ciències, de la Biblioteca de Catalunya, ens hem aplegat: el Dr. Fontseré, En Nicolau I. E. C. d'Olwer i En Ramon d'Alós, per tractar de les "Memòries" del Institut d'Estudis Catalans.

Seguint l'usança d'altres vegades, i que pinta be l'actual situació intel·lectual dels governants, hem insistit en no circular les monografies per Catalunya, fins després d'haver expedit tot l'intercanvi internacional i haver-nos començat a arrivar els bulletins de recepció.

Com a noves monografies per a l'impremta, s'han proposat:

Secció Filològica. Un estudi de les "Inscripcions llatines de Catalunya".

Secció Històrico-Arqueològica. Un treball sobre la "Topografia romana de Catalunya".

Tant En Nicolau, com N'Alós, han demanat una certa urgença per aquests dos fascicles venents, car els voldrien presentar pel Maig a la reunió internacional de Bruxelles.

Llur proposta ha estat acceptada, acordantse que passess de seguida a la impremta.

20 Gener. Per fi avui surt la "Quaresma de St. Vicent Ferrer" que ja feia uns dos anys teníem en premsa a l'impremta Atenas, A.G.

Es la transcripció d'un manuscrit de València feta per el Canonge Dr. Sanchis Sivera, la publicació del qual havia estat proposada al I. E. C.; mes ara per raó de les circumstàncies, la Institució Patxot s'en ha encarregat.

L'obra resulta interessant per el llenguatge, per l'especial imatgeria que hi vessa, perquè ns perfila la discutida personalitat del seu autor i ens presenta el marc social

1928 dintre del qual actuava amb gran desinvoltura, potser massa
20 Ge i tot, barrejant l'Apostol amb el "meneur" de multituds.
ner.

M'ha semblat escaient d'ofrenar la publicació a la "es-
piritualitat de València", fent una frase que deixa a cobert
els meus sentiments i la meva consciència.

21 Gener. Mossen A. Griera m'escrigué el 12 ct., dient
Mossen A. Grie- que per raons especials ell no podrà continuar el
ra. "Butlletí
de Dialectolo- "Butlletí de Dialectologia" d'acord amb la Secció
gia".

Filològica del I. E. C. i demanava si jo'l podia
ajudar, detallantme al mateix temps les seves investiga-
cions preparatories en aquest sentit.

També me recordava l'ofertenent que jo havia fet, si
calia, per a que no s'interrompés la publicació del Butlletí.

Avui responc a Mn. Griera que efectivament segueixo
dispost a facilitar la continuació del "Butlletí de Dialec-
tologia", però sempre dintre del Institut d'Estudis Cata-
lans, tal com vaig proposar de bell començament. A les al-
tures de la intel.ligència tenim el deure de no compartir
les errades del nostre poble i així hem d'evitar la inter-
mitència i la duplicitat d'esforç, perque altrament no ar-
ribariem mai a constituir escola, que vol dir continuitat,
entre altres coses,

Afegeixo que segurament el I. E. C. no rebutjarà pas
la seva colòaboració i que per part meva, si venen propostes
seves a la Comissió editorial, ja pot comptar amb que jo
seré'l primer d'acollirles ben de grat.

28 Gener. Avui se publica el veredicte del Setè Concurs Ra-

VIIe Concurs. fel Patxot i Ferrer.

R. Patxot i

Ferrer.

Enguany no s'ha presentat cap treball optant a la
part històrica, per la qual raó el Concurs ha resultat
desert.

1928 En la part polític-social, han concorregut dos treballs. 28 Ge - balls. L'here consegueix un bon aplegat: En Ferran de Sáner. L'un d'ells, du per titol "Un romanticisme polític llatí" i ve a ser una crítica del temperament llatí, adulterat, però mancat de preparació i constància. Dintre de la seva particularisació excessiva, aquesta monografia es apreciable, però no té ni l'extensió, ni la profunditat requerida pera'l premi.

L'altre treball s'intitula "La Crisi de les llibertats públiques". Malauradament, es fragmentari, car altrament, tant per la seva redacció, com per l'orientació, mereixeria'l premi. Estrictament, potser no s'avé del tot amb la lletra de la convocatoria, mes si que n'ha ben copsat l'esperit. L'autor hi tracta'l moviment actual de les "minories nacionals" amb una competència que me fa sospitar En Maspons i Anglasell. No l'acompanya cap plica.

El Jurat ha acordat: no atorgar el premi; donar un accessit de 750 pts. al "Romanticisme polític llatí" i repetir el tema, solament amb un any de terme, per si l'autor del treball inacabat volgues completarlo.

IXe Concurs. La convocatoria del Novè Concurs Rafel Patxot i Ferrer, compren els dos següents temes.

a). Estudi de contrastes històrics. Els ideals de llibertat de la passada centuria i llur crisi en la present.

b). Monografia històrica catalana dintre dels segles XIe i XIIe.

8 Febrer. En Ferran de Sagarra vingué l'altre dia a Ferran de Sagarra: invitarme pera la reunió d'aquest vespre a casa "Sigillografia". I. E. C. seva, on se trobaria la "Secció Històrico-Arqueològica" del I. E. C. la qual cortesia vaig agrair degudament car jo no soc membre del I. E. C.; però com que se tractava de la "Sigillografia" i la Institució Patxot s'ha fet carreg de publicar els gravats del IIIer volum, la meva

1928 presencia era quelcom justificada. resulta un marchatge una-
8 Fe - cront A l'hora convinguda ens hem aplegat: En Ferran de Sa-
brer. garra, En J. Puig i Cadafalch, N'A. Duran i Sampere, En J.
Massó Torrents, En F. Valls i Taberner, En Ramon d'Alos i
En F. Martorell.

De primer, el Sr. Sagarra ens ha ofert un te, servit
per una seva nora i uns nets; després, al voltant de la
taula, plena de reproduccions de segells, el Sr. Sagarra
ens ha anat explicant l'estructura del IIIer vol. de la
"Sigillografia" que ja te a punt d'anar a l'impremta; s'ha
extès en consideracions d'especialista i ha demanat parer
respecte d'alguns punts que han estat resolts, previ inter-
canvi d'opinions entre'ls presents.

També'l Sr. Sagarra ens ha mostrat gran nombre de car-
teres contenint, ja acabat, un estudi d'investigació histò-
rica referent als fets del 1640 i del qual ens ha llegit
fragments. Aquest treball actualment no es publicable, per
raó de que la veritat i la intel·ligència son dues coses
intolerables pera'ls actuals governants.

Els aplegats hem felicitat el Sr. Sagarra, exemple de
treballador infatigable, desitjantli molts anys de vida,
pera continuar la seva tasca, tant profitosa en bé de l'es-
piritualitat de Catalunya.

9 Febrer. N'Angel Aguiló ha vingut a ferme presentalla del
Marian Aguiló. primer exemplar arrivat a Barcelona, de la Bibliogra-
Bibliografia
Catalana. fia Catalana del seu pare En Marian Aguiló i Fuster,
editada a Madrid amb el títol de "Catálogo de Obras en Len-
gua Catalana, impresas desde 1474 hasta 1860."

L'obra fou premiada el 1860 en el concurs de la Biblio-
teca Nacional de Madrid i segons resa la portada "es impresa
a expensas del Estado" que, tal com se veu, ha necessitat
67 anys pera la seva publicació, i en el pecat ha trobat la
penitencia, perque en aquests moments de catalanofobia, l'a-

1928 parició del llibre de Mtre. Aguiló resulta un sarcàstic ana-
9 Fe - cronisme, contradient l'encegament espanyolista que s'obs-
brer. tina en negar una història secular i repren la brega pera
5 Març. ofegar un fet social natural, que sempre se li reproduïx
Cooperació i agrava, per raó de que es força més perdurable que'ls ac-
Intel·lectuals. cidents merament polítics del Estat.

Es curios de comparar l'esperit del Proleg que Mtre. Ma-
rian Aguiló posà en el seu llibre, amb les notes autògrafes que
actualment nosaltres trobem en les seves carteres del Can-
çoner Popular. En pocs anys Mtre. Aguiló havia trasbalsat
considerablement les seves apreciacions; la seva naixença
catalana s'havia arroentat i li era esdevingut, justament
an ell mateix, allò que en el Proleg deia que no hi havia
por de que arriverés.

Com a característica de dues èpoques, val la pena de
contraposar aquesta Bibliografia Catalana de Mtre. Marian
Aguiló, impresa en Castellà, a Madrid, amb la "Bibliografia
Espanyola d'Itàlia" que N'Eduard Toda ara està publicant en
català, des del seu Castell d'Escornalbou.

D'ací mitja centúria, qui sap quins fruits espirituals
haurà donat la present tirania espanyola, filla d'un "acte
il.legal", segons propia confessió dels qui l'exerceixen i
usufructuen?

5 Març. Ha sortit el fasc. 2 de la Secció de Ciències
"Memòries" I.E.C. del Institut d'Estudis Catalans.
Sec. Ciències,
fasc. 2. Es un treball del Dr. Jardí sobre l'intensi-
tat de la pluja a Barça., basat en els diagrames del seu plu-

viògraf, que ha estat experimentant aquests darrers anys.

El pluviògraf Jardí es concebut amb vistes a estudiar
la intensitat dels xafegs, tan característics del nostre
ploure.

Es un aparell que actualment ja construeix la casa
Richard de Paris i figura en el seu catàleg amb el nom de

1928

1928 pliviògraf Jardí, del Servei Meteorològic de Catalunya.

5 Març. Si de veig presentar pel "Institut de Dialectologia i Estudis Catalans". na, no respondrà molt recalcant, en forma que transcriu. Oriana.

5 Març. La Societat de les Nacions, de Ginebra, va re-

Cooperació sultant una completa antinomia. Concebuda en un intel.lectual?

A moment de sentimentalisme i adhuc potser de remordiment, de mica en mica es devinguda inversa o sia, ratificació i agravació del fet polític Estat, contra'ls pobles o nacions que'ls componen o sofreixen.

Ho demostra el següent incident, que es de la mateixa família d'aquell altre de Ginebra, detalladament historiat l'any passat.

Entre les dependències de la Societat de les Nacions, sembla que hi ha un organisme de "cooperació intel.lectual".

Relacionat amb això, uns companys me proposaren d'assistir al Congres d'Art Popular que se celebrarà a Praga, idea que vaig acceptar de grat, perquè crec que Catalunya deu afermar sempre la seva personalitat i majorment de cara al estranger.

Per raons que ignoro, la nostra decisió fou comunicada a París, d'on dits companys reberen una resposta dient que ho trametien a Madrid. Posteriorment han vingut de Madrid uns nomenaments pera uns Srs. d'ací.

Mes, com que plantejada en aquests termes la qüestió, implica sotsmetre la intel.ligència a un acte polític prèvi, jo he tingut de fer avinent a dits companys que me desentenia de llur proposta perquè entenc que la intel.ligència deu actuar lliurement, prescindint d'una cosa tan transient i generalment impura com es el fet polític Estat. La meva decisió ha produït gran desil.lusió a alguns dels meus oïdors, però jo tinc de cumplir el meu deure i no sotsmetre la intel.ligència a ningú, ni a res, llevat de Déu i la meva consciència.

1928

21 Març Haventme trobat dies enrera amb Mn. Griera, a qui "Butlletí de Dialectologia Catalana". vaig preguntar pel "Butlletí de Dialectologia Catalana", me respongué molt raonadament, en forma que trans-

Mn. Griera. 23 Març lluïa un estat d'esperit més conciliador que quan la nostra primera conversa.

~~Dilegendar~~ S'agia d'una tala. A conseqüència d'això, me semblà avinent d'enterarne

an En Pompeu Fabra i després n'enraonarem amb En Ramon d'Alos, En Jordi Rubió, En Nicolau d'Olwer i En Fontseré, essent tots de parer que calia rependre la publicació del "Butlletí de Dialectologia Catalana" aprofitant aqueixes bones disposicions de tothom.

Per tant, degudament assessorat i autorisat, avui he tingut una sentada a la Biblioteca de Catalunya, amb Mn. Griera a qui he enterat detalladament de les meves gestions i el meu punt de vista particular. L'he posat al corrent de l'articulació del Institut d'Estudis Catalans amb l'Institució Patxot i de llur manera conjunta.

A la seguida, li he proposat la continuació del Butlletí, sotsmés naturalment a la mateixa convenció que regex les altres publicacions. Després d'haverli resolt algunes objeccions i dubtes, he demanat a Mn. Griera la seva col·laboració i la dels seus companys, En Barnils, En Montoliu, etc. També calia mantenir i aixampliar la col·laboració estrangera.

Mn. Griera ha fet la bona obra d'acabar acceptant i en principi, hem passat llista dels materials disponibles per posar la publicació al dia. Quan ho tinguem, ha dit que ell era de parer de que'l Butlletí surtis trimestralment.

En el curs de la seva conversa m'ha exposat que se li havia demanat col·laboració al Anuari de Filologia, que publicarà el Foment de Pietat Catalana, on treballaran igualment En Par, En Miquel y Planas, etc. Respecte d'això, jo li he respondut, que eren coses particulars d'ell, en les quals no m'havia de ficar per res i que jo sempre trobo molt lloable

1928 tot quan sia espiritualitat i ciencia catalanes.

21 Març Envers de la seva ideal meua periat contingutament fins que representà la Vida d'En Farnés, el Dr. Carreras i Ar-

23 Març Van-ha-dit A la sala d'actes del "Club Montanyenc", ens Llegendari Ca hem aplegat el Jurat pera fallar el Segon Concurs talà. Segon Concurs. del Llegendari Català.

Formaven Jurat: En Sebastià Farnés, vingut expressament de Canet de Mar, el Dr. Carreras i Artau, En Valeri Serra i Boldú, En Pere Bohigas i jo.

Per cortesia, hem pregat que assistissin a la reunió, com expectadors: la filla d'En Farnés, que l'acompanyava, i En Rossend Serra i Pagés, President de la Secció de Folkllore del "Club Montanyenc", que ha convocat el concurs, a proposta de la "Institució Patxot".

He proposat per a la Presidència del Jurat En Sebastià Farnés, car tots li reconeixiem aquest dret propi, i com a Secretari En Pere Bohigas, perquè era deure inherent a la seva joventut.

Els treballs presentats a concurs eren 18, desde la senzilla llibreta fins a gruixuts volums mecanografiats i enquadernats. Per la redacció s'hi endevinava'l Rosselló i Mallorca.

En Sebastià Farnés ha començat exposant la seva apreciació dels diferents reculls, extenentse en nombroses digressions de recordança personal i tractant naturalment el tema amb l'amor i la severitat del folklorista que hi ha esmercat tota la seva vida.

Jo li he fet notar que calia ben situarse dintre de l'especial finalitat del concurs que era: aplegar el major nombre de materials pera incorporarlos a una obra de conjunt i que si bé calia premiar rigurosament el mèrit llur, també'n havíem d'assegurar —o comprar— el dret d'utilisar els materials presentats. En conseqüència, dintre dels diferents valors, havíem de premiar tot ço que contingues quelcom d'a-

1928 profitable.

23 Març Entorn de la meva tesi hem parlat detingudament fins que reprenden la visió d'En Farnés, el Dr. Carreras i Artau ha dit que ell i En Pere Bonigas havien establert unes categories que'ns anaven a sotsmetre per si podien servir de base per a les adjudicacions.

La classificació presentada en el fons ha resultat força avinguda amb les notes que tots portavem i partint d'això hem adjudicat els premis anunciats i després hem fet una escala de ponderació, seguint la qual hem repartit els diners restants.

Dels divuit treballs presentats n'hem premiats tretze, restant-ne cinc fora concurs, dels quals la major part eren taxativament eliminats per les condicions de convocatòria.

Acabada la missió del Jurat, En Serra i Pagès ha proposat que'l repartiment de premis se fes el 31 de Març, en la sala d'actes del "Club Montanyenc", com l'altra vegada.

També, per indicació d'En Serra i Pagès, farem una tercera i darrera convocatoria per a l'Llegendari Català, que serà publicada de seguida.

Mesposeu, us inspiran de sobres.

23 Abril Enguany, el Centre Excursionista de Catalunya

Medalla del Centre Excursionista de Catalunya: Francesch Matheu. ha atorgat la Medalla an En Francesch Matheu, el qual ha intentat resistir-se dient que ell estava sempre disposat a fer coses peis altres, però no li agradava que n'hi fesin an ell. Jo li he respondut que això sonava massa dictatorial per un poeta i ell ha devallat a la confessió, ja mes conciliadora "que si no fos cosa d'En Patxot hauria refusat la medalla". La veritat es que no es pas cosa meva, sino una decisió de la Directiva del C.E.C. de la qual ni tant solament formo part; però "tant se val" com deia En Maragall.

La designació de la persona ha estat arreu unànimament aclamada i la Medalla compleix ben bé la seva missió social,

1928 car en Francesch Matheu es bellament representatiu de tota
 23 Abril una generació a la qual devem molt i de la qual tenim for-
 ça per apendre. Així honorant el mestratge dels predeces-
 sors, la generació actual se dignifica i honora ella matei-
 xa.

He assistit al acte, per simpatia i cortesia, mes sen-
 se pendre-hi la paraula. No es pas que l'ocasió no fos
 ben temptadora pera enraonar de cara als nostres intel.lect-
 tuals i dirlos quelcom que ja fa temps me burja pel magí.
 Per acabar-ho d'agravar, el President En Maspons i Angla-
 sell m'ha estirat materialment la llengua al ferme la fine-
 sa de posarme la Medalla a la mà a fi de que En Francesch
 Matheu la rebés de mí.

No obstant, jo no he badat boca perquè moralment ni fi-
 sica, no podia parlar.

La darrera vegada que vaig enraonar en el C.E.C. te-
 nia allà en els rengles del meu devant la Mariona (a.c.s.)
 i amb aquesta evocació i la seva imatge en el cor i el cer-
 vell, jo m'hauria trencat si hagués obert la boca. Ja ex-
 plicaré an En Matheu l'aparent descortesia i tant ell com En
 Maspons, la capiran de sobres.

29 Abril La Medalla del Centre Excursionista de Catalunya,
 Dinar Matheu. atorgada enguany an En Francesch Matheu, ha donat lloc
 a un dinar intim, de més de quaranta coberts, que s'ha cele-
 brat avui a Pedralbes, presidit pel Mtre, en el restaurant
 de la Font del Lleó. D'aquesta feta ja no m'en ha culpat
 Mtre. Matheu, car sap prou bé que això no es pas la meva es-
 pecialitat i a mes, a les clares s'ha vist com era cosa
 d'En Joaquim Cabot i Rovira.

M'ha tocat anar a la presidencia, a la dreta de Mtre.
 Matheu, qui estava tot enfillonit fent càrreggs an En Cabot,
 per la gent que havia remogut, car En Matheu havia rebut a
 casa seva gran nombre de cartes i telegrames, apart d'altres

1928 adhesions que els organisadors publicaven abans de començar
29 Abril l'època.

Mtre. Guasch ha llegit uns escaients mots d'endreça i
En Cabot ha clos amb el mot d'ordre de que no hi haurien
discursos.

Al acabar el dinar, En Francesch Matheu ha fet un breu
remerciament, afegint en síntesi i entre grans aplaudiments,
que com que l'homenatge no era pas precisament an ell, sinó
a una pila d'altres coses, ell també s'adheria a la festa.

Després de postres, ens hem compartit en grups i En P.
Aldavert m'ha vingut a abraçar, dientme coses falagueres i
fins ha intentat besarme la mà. L'emoció del venerable ve-
llet m'ha fet molta impressió i m'he afanyat a aturar-lo
responent-li que sense la feina preparatòria d'ells, jo
m'hauria trobat mancat de col·laboradors per realitzar la
tasca espiritual que tots apel·gats anavem empenyent.

He invitat els assistents a donar una volta per el
"Clos Montserrat", i la comitiva s'ha posat en marxa sota
una nuvolada primaveral, acompanyada de trons per la ban-
da de ponent.

En el Clos Montserrat, la gent s'es apel·gada segons
les respectives afinitats, i seguint caminals diversos, ens
hem retrobat tots en el menjadoret del cim. Allà s'han fet
fotografies i al cap d'una estona de voltar ha començat la
davallada, que hem tingut d'accelerar perquè els trons re-
fermaven i la gotellada començava.

En sent a la casa del masover, ens hem sopujat din-
tre'l celler, que N'Apeles Mestres ha comparat a un cau de
conspiradors a sota terra i En Miquel i Pianas ha fet notar
que allò del "Jeu de Paume", a França, devia haver estat
quelcom de semblant.

Durant aqueixes remarques de crítica històrica i li-
teraria revolució, ha anat minvant la pluja i tothom ha re-
tornat a casa seva amb la satisfacció d'una obra de germanor

1928 espiritual, que les nuvolades de la terra no han pogut entibiar. 29 Abril terbolir.

8 Maig Pera'l Concurs d'enguany, s'ha presentat un Memòries Patxot sol treball, d'autor angles, consistent en un Ve Concurs. assaig climatològic de la Mediterrània Occidental.

L'autor hi posa molta bona voluntat i s'ha donat molta feina per situar-se, malgrat lo qual li escapen importants observacions ja publicades. A mes, no tracta per res l'aspecte dinàmic del problema, que es justament çò que mes ens interessa.

Per aqueixes raons hem acordat no donar el premi i repetir el Concurs, accentuant el nostre requeriment dinàmic en la Convocatòria.

Algunes autoritats meteorològiques estrangeres ens havien ofert concorrehi i probablement no han tingut temps d'acabar la tasca o bé senzillament l'hauran deixada corre al descobrir la dificultad del tema proposat, que nosaltres coneixem plà be, per experiència pròpia.

9 Maig Aquest vespre hem anat a casa d'En Francesch Francesch Matheu Matheu, la filla del qual, Na Montserrat, me feia Sorpreses.

un concert intim, complint un oferiment del hivern.

No hi havia altre públic.

Aprofitant un moment de repòs del piano, els ne demanat m'excusessin de no haver près la paraula el dia de la Festa de la Medalla. No es pas que l'acte no s'ho valgués de sobres, ni que m'en manquessin ganes, i que En Maspons no agravés aquesta temptació amb el seu acudit de ferme lliurar la medalla, gest cavalleresc que equivalia a estirarme la llengua.

Malgrat tot, la meva boca romangué closa. Per què?

Perquè la darrera vegada que vaig parlar en el C.E.C., tenia allà en els rengles del meu devant la ntra. filla Ma-

1928 riona (a.c.s.). En aqueixes circumstàncies, si hagués intentat enraonar, m'hauria fallat el cor, precisament perquè m'en sobra.

En Matheu, visiblement emocionat d'escoltarme, m'ha aturat de seguida, donantme les gràcies, car ja vaig fer prou assistint al acte, malgrat aqueixa crudel evocació.

Pera atenuar la meva des cortesia aparenta, li he llegit un parlament suplementari que ara "a posteriori" li endreçava.

He començat demanantli que'm deixès fer el criatura, perquè ja estic cançat d'ésser gran i prenent peu d'una legenda del nord, l'he convertida en episodi de la nostra espiritualitat, fentne sortir els Jocs Florals amb llur florida i granada, prometedora de millor pervindre.

El meu parlament s'inicia amb una mena de prosa rimada que's va transformant en intent de vers i acaba, naturalment, en un esclat optimista, com pertoca als infants.

Jo havia escrit això, per cortesia intima y sentimental, sense cap pretença literaria; mes l'emoció de Mtre. Matheu li ha volgut donar una valor que certament no te pas i que gaire bé m'ha fet arrepentir de haver-li-ho llegit.

Posats a relliscar, ell també s'ha tret uns papers de la butxaca i ha llegit versos que havia començat i que me destinava.

D'aquesta manera, hi ha hagut sorpresa mutual, que s'ha acabat reprenent el concert per Na Montserrat Matheu, la qual aixis no ha estat sola a omplir el programa de la vesprada.

23 Maig En M. Carrasco i Formiguera es vingut a ferme presentallia del primer volum de les seves "Normes del Comerçant". merciant", a la publicació del qual llibre he contribuït materialment com acte de simpatia devers el seu autor, una de les primeres víctimes de la catalanofobia dictato -

1928 rial.

23 Maig Empresonat per delicte d'impremta i després portat al penal de Burgos, lligat de peus amb un veritable criminal i com si ho fos brutalisat, el cas Carrasco'ns revelà tota l'arbitrarietat de la persecució que s'iniciava.

I pera major dissort, el pobre Carrasco també s'escaigüé esser de la Junta del Col.legi d'Advocats, quan En Raymond d'Abadal i demés companys foren exiliats perquè osaren defendre llur dret i dignitat professional davant de la força.

23 Juny Ha sortit el núm. 2 del vol. XII dels E. U. C. en Estudis Universitaris Catalans. els quals En Pere Bohigas comença a deixar veure el treball que estem fent respecte dels "Manuscrits Catalans" i publica un report bastant extens de la missió d'Anglaterra, que ell va realitzar l'any passat.

El seu treball es il·lustrat amb fotogravats, reducció dels manuscrits originals i trets de les fotografies i clixes que tenim aplegats en els cedularis del nostre Arxiu.

La meva idea es ferne una publicació global i en major format; però interimament donarem resumidament el resultat de les nostres encerques, a utilitat dels erudits que les necessitin.

6 Juliol En Puig i Cadafalch ha tingut la genti-Institut d'Estudis Catalans l'esa d'invitarme a casa seva, on s'aplega-Històrico-Arqueològica, va avui la Secció Històrico-Arqueològica del Puig i Cadafalch.

Institut d'Estudis Catalans.

En aquesta reunió, En Puig presentava'l resultat de les seves encerques per Europa referents al primer Art Romànic i el conjunt de les quals forma un volum que la Institució Patxot oferí publicarli; d'ací la invitació esmentada.

Han assistit al acte: En Ferran de Segarra, En J. Massó i Torrents; En Ramón d'Alòs, En F. Valls i Taberner, i En

1928 Francesc Martorell.

6 Juliol Les Sres. de la casa ens han ofert un agrado refresc i després s'ha passat a tractar l'objecte de la convocatòria.

En Puig i Cadafalch ha fet un resum donant la visió global del tema que fa anys ve estudiant i perseguint en nombrosos viatges per Europa; ens ha estructurat els diferents capítols que componen el llibre; ha anat desplegant carteres de material gràfic amb els seus mapes corresponents i així'ns hem trobat davant d'una obra especializada, que cridara l'atenció per l'autoritat documental que l'acompanya, a mes del rigorisme científic dintre'l qual se desenrotlla i l'amor al Art que la inspira.

He felicitat an En Puig i Cadafalch; li he repetit com me plavia de poder associar la Institució Patxot a treballs de semblant valer i agraint la cortesia i la col.laboració dels assistents, me som retirat sense esperar la fi de la sessió, per raó de que'm cridava un compromís en altre lloc.

1928 He tingut una sentada amb En Maspons i Anglasell, 17 Agost que marxarà aviat cap a Ginebra, amb representació ju F. Maspons i rídica i jo li havia proposat si li fora grat d'ar - Anglasell.

La Haia. ribar a La Haia per a tantejar la manera d'enfocar i llençar des d'allà un Concurs internacional demanant un Tractat de Dret Natural dels Pobles, ço es: proclamar el fet natural home-família-poble per demunt del accident polític estat, que ha de derivar d'aquell i serli sempre sotsmès.

Entorn d'això, hem enraonat una bona estona, examinant detalls i caires diversos del problema, no solament en el seu fons, sinó també en la forma de plantejarlo.

Li he llegit unes quartel·les, on jo havia assaijat de presentar la qüestió en una seqüència motivada i que no me satisfieien gens, perquè no havia encertat incloure el

1928 nostre cas concret dintre d'un enunciat abstracte, d'ordre
17 Agost merament intel·lectual. Així i tot, En Maspons m'ha demanat
l'escrit, dient que ell miraria si li surtia la redacció
desitjada.

Hem quedat que jo li tornaria la visita a Bigues, pera
continuar l'afinament del projecte.

27 Agost No havent pogut anar a Bigues, l'altra dia, En
Maspons i An- F. Maspons i Anglasell es vingut ací aquest matí, per
glasell.
La Haia. a enraonar una estona, en la Biblioteca de Catalunya.

La seva redacció dels motius del Concurs projec-
tat, està molt ben encaixada dintre del tarannà professio-
nal i el present "tinglado" d'aqueixes activitats europees,
que ell fa temps estudia i coneix força.

Hem tornat a revisar el seu escrit i al arribar al
enunciat del tema, per a la convocatòria, jo he volgut pre-
cisarho més, a fi d'evitar que se'ns descarrilessin aquells
concursants, que veuran el problema des d'una situació sor-
tosament ben distinta del ntre. actual punt de vista. Ai-
xis hem topat novament amb la mateixa dificultat de les
altres vegades, ço es, el perill de que'ls tractadistes,
moventse en un marc tant diferent del nostre, potser no
culliran el sentit de distincions que l'experiència ens
ensenya son fonamentals per a la propia defensa.

Cal estudiar a fons i revisar, a la llum de la cons-
ciència, el fet individual de l'home, i el col·lectiu dels
pobles.

Respecte del fet individual, l'Estat s'afanya vers
l'anulació de la personalitat humana i vol un home-autòma-
ta, mer instrument estatal. Això es per raó de que la pre-
sent dèria socialista, no es, ni cristiana, ni democràtica,
ni verament social, sinó un socialism d'Estat, provinent
de que la burocràcia s'ha apoderat del mecanisme i l'usu-
fructua, invertintne la funció, de manera que, en comptes

1928 de servir al poble, ella va fentse servir pel poble, d'ací
27 Agost que, com mes unipersonal sia aquest, millor.

En quant al fet col.lectiu, l'Estat nega'l fet natural dels pobles i brega per esborrar, adhuc amb violència, l'heterogenitat, car crea nuclis de resistència, mentres que al Estat li es grata la uniformitat, perquè facilita'l parassitisme, l'invasió, el domini i finalment la tirania.

Mes tot això mena a l'eixorquia i constitueix greus problemes socials del pervindre, dels quals l'intel.ligència deu preocuparse, estudiantels amb temps, per a tenir solucions quan arribi l'hora. Semblants pensaments són els que'ns han suggerit l'idea del Concurs entre mans.

La noció i pràctiques actuals del Estat cal que desapareguin i siguin substituïdes per una concepció a base d'absolut respecte a la personalitat del home. I els pobles, com a col.lectivitats ètniques, tenen d'ésser reconeguts i consagrats causa determinant i àrbitre del fet o accident polític Estat.

L'era colonial s'en va a la posta i els imperis comencen d'afluixar-se, i malgrat que lo consignat sia encara una heretgia diplomàtica, quelcom d'això va furgant actualment per Europa, i es curiós de notar-hi com l'Allemanya té gran cura de fer-s'en una eina d'acció, mentres la França se la deixa pendre, potser per por de desvetllar el propi remordiment. Certament, la llibertat lírica es llatina, però la efectiva, s'hostatja mes a Nord.

Tornant an En Maspons, hem arribat a presentar la nostra tesi en forma academicament passadora.

Ara jo la traduiré al francès i la hi enviaré a Gènève, per on En Maspons surt aquest vespre. Després s'arribarà a La Haia on li expediré també algun llibre i prospectes d'altres concursos, a fi de que vegin clarament quina mena de treball intel.lectual es el nostre.

1928

30 Agost

Prof. Rappard
de Genève.
"Reprise".

De retorn del Montseny, me som trobat a

casa amb un telegrama ininteligible, provinent d'En Maspons i Anglasell, des de Ginebra.

Sortosament, també havia arribat la carta explicativa que l'acompanyava.

Se veu que en una reunió universitaria l'han presentat al Prof. Rappard; que durant la conversa ha sonat el meu nom, i que al dir En Maspons que coneixia les passades negociacions amb el "Institut de Hautes Etudes Internationales", el Prof. Rappard, qui en tenia'l "coeur gros", se li ha esplaiat, i segurament per a rehabilitarse, li ha fet una nova proposta, de mes digna volada intel.lectual, que aquella deploabilíssima retirada, simili-burocràtica-meridional, amb la qual el Rector de l'Universitat de Ginebra, abandonà'l camp.

En Maspons s'afanya a transmetre'ls oferiments del Prof. Rappard, que creu mereixen acollir-se com una reresa de relacions, i al mateix temps demana instruccions.

Jo li he respost, telegràficament, que pot negociar "ad referendum" amb el Prof. Rappard, però sense compromís, i que apart d'això, realisi la tasca convinguda d'exploració de La Haia.

Demà, per carta, li raonaré aquest telegrama, sense amagarli que a mí me plauen mes concursos i llibres, perquè son més permanents i tenen major difusió, mentres que'ls cursos s'escapen fàcilment del intent del instituidor i adhuc poden devallar a un parassitisme, ben vestit. La darrera carta d'En Maspons, del 10 d'ag., que encara no he rebut, conté que va rebre la seva carta cosa d'una setmana.

Dr. Solà, José, actual President del Consell de Correcció d'Internacional.

Prof. Rappard, Salvadó, a l'Universitat de Ginebra.

1928

9 Setembre.

En Maspons i Anglasell arribà a La Haia diumenge passat i durant tota questa

Maspons i Anglasell.

Concurs.

A aquesta setmana hem tingut animada correspondència, iniciació d'aquesta part d'ella per telegraf, i les seves darreres notícies donen resolta satisfactoriament i amb elogi, la qüestió del Concurs que vaig proposar.

De primer, n'enraonà amb el Prof. Max Huber, qui accolí l'idea amb entusiasme, hi feu atinades observacions i dictà una llista de noms, escaients pera'l Jurat, per mor de llur autoritat científica.

Butlletí de Mes, com sol succeir en semblants casos, la dificultat ha estat de poder-los trobar en aquesta època de vacances; la majoria eren al estranger, un a Amèrica; un altre se morí aquells dies mateix, etc.

Quan era entremig d'aquests entrebancs, En Maspons rebé una invitació de l'Altamira i parlaren incidentalment de la qüestió. Aleshores, l'Altamira també trobà'l tema encertadíssim i s'oferí spontàniament a afavorir el Concurs, amb les seves relacions com resident de La Haia.

Després d'anades i vingudes inevitables, per fi, el dia 6 ct., a mijana nit, En Maspons pogué telegrafiarme que l'avinença era feta. A la seguida, dia 7, tornava a telegrafiari comunicant que l'endemà, dia 8, firmaven el document corresponent, si bé mancaria recollir la firma d'un Prof., actualment a Ginebra, en la Legació Holandesa a la Societat de les Nacions.

La darrera carta d'En Maspons, del 6 ct., que ara acabo de rebre, me dona la constitució del Jurat com segueix: Sr. Anzilotti, italià, actual President del Tribunal de Justícia Internacional.

Gentileza.
Prof. Happerschmidt.

Prof. Eysinga, hol.landés, de l'Universitat de Leyden.

1928 9 Setembre F. Maspons i Anglasell, català, ex-president de l'Acadèmia de Jurisprudència de Barcelona, delegat de la Institució Patxot.

A conseqüència d'aqueixes noves i seguint la mateixa indicació d'En Maspons, he telegrafiat al President Anzilotti agraint-li l'honor que feia al nostre Concurs i al Sr. Altamira, lloant la seva spontània col·laboració.

Ara manca que torni en Maspons i expliqui anecdòticament la seva gestió.

10 Setembre. Amb Mn. Griera i en un reconet de la Biblioteca Butlletí de Dialectologia Catalana. Amb Mn. Griera i en un reconet de la Biblioteca de Catalunya, hem revisat les galeries del Vocabulari del Art del Taper, amb el qual reprenem la publicació del "Butlletí de Dialectologia Catalana".

Com que ell ja les havia repassades de primer, solament m'ha calgut afinar-hi algun concepte que resultava massa balder. Aquest vocabulari es fill d'una iniciativa de N'Agustí Casas.

Mn. Griera hi ha posat un prefaci saberut i en canvi, jo li he ofert una mena d'introducció, de caire bon xic menys formalista.

Tenim ja a punt, l'original necessari per a posar la publicació al dia, cosa que comptem realitzar durant l'hivern, si l'impremta no'ns falla.

13 Setembre. Som anat a Bigues per a veure En Maspons i Anglasell i felicitar-lo verbalment per l'esplendit resultat de la seva missió.

En Maspons i Anglasell torna encantat de lo que ha sentit, paritant amb grans figures jurídiques d'Europa, alguna de les quals li ha dit senzillament que la ntra. tesi es el problema del perevidre.

Genève. Prof. Rappard. = A Ginebra, el Prof. Rappard s'afanya a justificarseli

1928 confessant que ells no havien capit el ntre. punt de vista, car semblava que volguessim prescindir del Estat i aquest es necessari; d'ací que no trobessin solució a la proposta.

En Maspons li respongué que nosaltres no prescindiem pas del Estat, que es un element inevitable de coordinació, però li explicà com el voliem fill del poble, sotsmès an aquest i, per tant, negaven al Estat la facultat de fabricar pobles i el dret de mercadejar-hi; li formulà la distinció del fet natural poble o nació, i l'accident o convenció política Estat; li remarcà que perxò mateix, els pobles son força mes perdurables que'ls Estats, etc. etc., es a dir, totes aqueilles coses que per nosaltres ja son velles, dissotradament, i en canvi, an aquells Srs., els soptaven com un mon nou.

El Prof. Rappard s'interessà fondament al capir l'insospitat problema que se'ls havia escorregut de les mans i després d'una llarga conferència sobre'l tema, tinguda a altes hores de la nit dintre l'auto a pluja batent, confessà lealment que, com que entre'ls Consellies n'hi havien de socialistes, aquests s'esveraren davant la meva manera de tractar l'Estat.

El Prof. Rappard invità En Maspons a dinar a casa seva l'endemà, a fi de rependre la conversa mes avinentment. Allà, insistí novament en fernes tota mena d'oferiments i al despedirse pregà En Maspons que, al menys, a la Primavera hi anés a donar un curs de quinze llisons, essent la despresa a carreg del "Institut de Hautes Etudes Internationales". El problema del any passat, se'n havia tornat funció inversa: aleshores jo oferia i ara son ells; hauré de continuar aquest dossier.

La Haia. = De la Haia, En Maspons m'ha portat cartes i documents on se veu la gestació del Concurs: l'actuació del Prof. Max Huber, llistes de noms pera'l jurat; borradors

1928 de convocatoria amb els seus successius retocs, fins arribar a la redacció definitiva; provisió de Jurats sucents, dipòsit del premi, llistes per les circulars, etc. No escatimà elogis a l'Altamira qui l'ajudà decisivament a resoldre la situació creada per l'absència de molts dels proposats per Max Huber.

Impressionà molt an En Maspons la sentada amb el Dr. Anzilotti, actual President de la Cour Permanente de Justice Internationale, el qual feu unes notes marginals a la convocatoria afinant-ne'l sentit d'una manera extraordinaria i donant una abstracte generalitat a lo que, nosaltres, adhuc sense voler, exposavem amb relleix de punyida.

Per l'acolliment que trobà l'idea, En Maspons s'ha convençut de que'l tractar aquestes coses es posaré a primera categoria. Jo crec es el començament de la croada de l'intel.ligencia contra l'estat violador del home.

27 Setembre. Tot i Val la pena de notar una gesta més de la "Cosas de España". incorregible barroeria xerraire de sempre.

"La Publicitat" d'avui encapsala un telegramma de Madrid dient: que la Legació d'Espanya a La Haya ha informat el Ministeri d'Estat de que un català havia ofert un premi, etc. etc., es a dir, esbombant sensillament lo del Concurs, en el qual aquells organismes no tenen res que veure i per la mateixa raó venien obligats a una discreció que, a més d'ésser inherenta als càrregos diplomàtics, també era imposta per la mes elemental cortesia devers les personalitats que han de convocar el Concurs. Aquestes son les que han de parlar primer i no pas una burocràcia boca-molla.

1928 ~~de~~ en un viatge, perquè rebria un estat d'espiritu i nos

20 Octubre L'altre dia vingué a visitarme'l P. Miquel

"Franciscalia" d'Esplugues O.M.C., justament quan jo era fora
P. Miquel d'Es-
plugues. de casa i malgrat haverse esperat una estona,

~~de~~ no'ns poguerem veure. Deixà l'objecte de la se-
va visita que era ferme presentalla d'un magnífic exemplar
de "Franciscalia" en paper de fil i com a correspondencia
a les meves publicacions.

~~que del principi al final~~ Després d'haver fullejat una mica'l llibre, m'he afan-
yat a durlo a enquadrinar, i avui dono gracies, per carta,
al P. Miquel.

A mes de la referencia al homenatge que acaben de pu-
blicar, tractantse de franciscans, no me som pogut estar
d'esplaïar breument la tesi espiritual d'aquest moment his-
tòric, ço es: que, ara que l'Iglesia burocràtica devé ins-
trument del Cesar, fa goig de veure que dintre la família
cristiana, segueix haventhi qui manté la doctrina, consti-
tuïnt això un frè pera la decadència d'avui i un fogar de
recristianisació pera demà.

Fora interessant un col.loqui del P. Miquel, que es
avesat a filosofar, amb mi, que prefereixo experimentar.

27 Octubre. ~~que~~ Aquesta tarda hem tingut sentada amb En
Concurs de La Haia. Maspons i Anglasell, referent al Concurs de

29 Octubre. La Haia, les condicions del qual li ha enviat
De ~~l'~~ Altamira des de Madrid, redactades seguint la pauta ver-
balment convinguda.

Mes abans d'entrar en materia, En Maspons m'ha donat
a llegir una carta que acabava de rebre del Prof. Van Ey-
singa, de l'Universitat de Leyden, acceptant el carreg de
Jurat, que se li havia ofert i agraint d'una manera espe-
cial la cortesia d'incloure la llengua hol.ländesa en el
Concurs, si se feia notar, molt finament, que s'hauria de
dir "neerlandesa". Aquest purisme, tant simptomàtic, ens

1928 ha entusiasmat, perque revela un estat d'esperit i una sentimentalitat semblanta als nostres i proba que hem encertat 27 Octubre. l'home.

En quant a les bases presentades, estan bé en el fons, però hi he fet algunes suppressions i addicions, he precisat conceptes, etc., tot lo qual, englobat en un contraprojecte, mecanografiat de nou, En Maspons ho trametrà a La Haia, acompanyat del primitiu projecte; per tant, aquest punt també pot considerarse pràcticament resolt.

Ara'ns manca solament decidir els dos jurats suplents que encara romanen en blanc i pera quals llocs ja tenim candidats.

També hem decidit que les convocatories s'imprimieren a La Haia i se circularien d'allà estant, per raó de que, amb el Dr. Fontseré, hem descobert que moltes de les convocatories de les "Memòries Patxot", no han arribat a destinació, ni tampoc les remeses al estranger en sobre tancat, com a cartes.

No es cap secret que la violació de la correspondència es una de les multiples formes dels actuals procediments governatius que així venen a legalizar tradicionals mals usos i costums.

29 Octubre. De Llibres. L'impressió de l'obra d'En Puig i Cadafalch sobre l'Art Romànic, que serà'l vol. IIIer de les "Memòries" de la Secció Històrico-Arqueològica del I.E.C.,

5 Novembre. ha motivat una reunió a La Biblioteca de Catalunya, a la qual han assistit: l'autor, En Ramón d'Alòs, N'Hermenegild Alsina, que es el nostre tècnic tipogràfic, i jo.

Se tractava de resoldre'l problema dels fotogravats de l'obra, que en el meu paper, fabricat en vistes a la perdu-ració dels textes, no resulten tant bé com en el "couché" que En Puig i Cadafalch demanava i que jo tinc proscrit de

1928 les ntres. edicions.

29 Oc - D'això n'ha resultat una sessió força pintoresca a tubre.

estones i en la qual En Puig i Cadafalch me deia que no l'entusiasmava massa la permanència del llibre, perquè la ciència varia i lo millor es tornar a ferne un altre mes endavant; que ell ho sacrificava tot a la perfecció del gravat, com element documental, encara que fos relativament transient, etc.

Aqueixa tesi, en certes ocasions, me l'ha exposada semblantment En Jordi Rubió.

Francament, jo no me se avenir amb l'idea del llibre, cosa efímera, reduït a la condició de prospectes d'idees circumstancials.

Aneu a saber qui te raó!

Potser tothom; perque ells consideren el llibre solament un instrument, un medi de proclamació o intercanvi intel.lectual; mentres que jo, pobre de mi!, l'estimo massa; ne faig un fi, la fixació d'un moment històric de la pensa humana i, de vegades, un monument de recordança. Ben mirat, probablement trobariem que l'única diferencia que'ns separa consisteix en que, l'amor meva, te un fons de dolor que, sortosament, an ells els manca.

Després d'una gran abundor de raonaments, que han acabat per esser excessivament filosofics, hem decidit, per excepció, fer el tiratge en paper "couché" i uns pocs sobre Japó, pera consolarme a mí.

5 Novembre. Amb motiu de la correcció de probes del Vocabulari de l'Art del Taper, que es la represa i continuació del Butlletí de Dialectologia Catalana.

Mossen A. Griera. Mossen A. Griera m'ha detallat els diversos materials que te a punt pera posar la publicació al dia i m'ha fet molt de pler que spontàniament me parlés d'inclourehi un homenatge an En P. Fabra, per el qual l'he

1928 felicitat.

5 Novembre.

La seva conversa s'ha anat esplaïtant i ha acabat per comunicarme un projecte d'Institut Internacional de Llengua Catalana, a base de gent d'ací i d'uns quants filòlegs estrangers que ja m'ha nomenat. Aquest Institut continuaria'l Butlletí i la Biblioteca Filològica.

Li he respost que, en principi, soc partidari d'internacionalizar l'espiritualitat catalana, perquè això té gran eficacia; però, de moment, li he consellat que vagi madurant el projecte amb els altres filòlegs catalans, la col.laboració dels quals seria indispensable; que mentrestant, tornarem a arrencar el "Butlletí", i que quan el tindrem al dia, aleshores serà'l moment de tractar seriament el tema del "Institut Internacional de Llengua Catalana".

7 Novembre.

Avui escric al Prof. Rappard de l'Universitat de Genève agraintli les explicacions donades ex-Genève.

En així que pontaniament an En Maspons i Anglasell, quan aquest passà per allà i li afegeixo lo molt que m'ha complagut de veure que no hi havia hagut cap intromissió política en la nostra anterior correspondència, com m'havia fet sospitar una de les seves respostes.

En quant a les noves propostes i oferiments que de part d'ell trameté En Maspons, li dic que enguany el curs es massa avençat i a més les nostres disponibilitats ja son destinades.

Apart d'això, resta sempre la qüestió primordial de ben fixar el tema —que ells mateixos confessen no haver capit prou— per la qual raó insinuo que si En Maspons, seguint l'invitació del Prof. Rappard, va a Genève mes endavant, a donar un curset de lliçons, aleshores tindran lleure de discutir la meva tesis i d'arribar a precisar una base per a possibles negociacions ulteriors.

1928 En Maspons i Anglasell m'ha comunicat que comprava una carta del Prof. Altamira, referent al Concurs. El Prof. Altamira escriu des de Hollanda, on acaba d'arribar, però procedent de Madrid, després d'haver-hi fet estada.

Demana d'abandonar l'idea de publicar els sis Jurats: tres actius i tres suplents, perquè, diu, resultaria depriment per als que figuressin a segon rengle com a suplents i en aqueixa forma no's pot oferir el lloc a ningú, sense perill de que'ns el rebutgin.

També proposa que a les tres llengües convingudes per a la convocatoria: francès, anglès i alemany, s'hi afegeixi l'espanyol, sobretot amb vistes als americans. En aquest sentit, afegeix, ha parlat al Dr. Anzilotti que ho ha trobat bé, naturalment, perquè s'ha cregut que'l Prof. Altamira parlava en representació nostra, essent així que nosaltres no hi tenim res que veure.

El Prof. Altamira espera la ntra. resposta a les dues qüestions, afi d'eliminar-se ell i després deixar que'l Dr. Anzilotti s'entengui directament amb nosaltres.

Aquest tema es delicat i una mica espinós, perquè la proposta del Prof. Altamira, lo mateix pot esser una oficialitat seva, que un ròssec d'aquells que ara s'estilen i que ell hagi portat de Madrid o que allà li hagin imposat: ens fa dubtar si seguim tractant amb el intel.lectual o bé si'ns ha sortit l'estatista, el diplomàtic.

Amb En Maspons hem examinat tots els aspectes del problema i hem resolt que, malgrat ell respongui al Dr. Altamira, jo escrigui també al Dr. Anzilotti i al mateix Sr. Altamira.

De conformitat amb això, escric al Dr. Anzilotti que a mi m'anava bé l'idea dels sis Jurats, perquè d'aquesta manera sonava'l nom del Prof Altamira, qui s'ho mereix de so-

1928 bres per la seva col·laboració en la preparació del Concurs;
20 No que comprenç les raons adduïdes i que venint del Sr. Alta-
vembre. mira l'idea d'eliminar-se ell mateix, haviem de respectar el
seu voler. (D'altra banda, això pot tenir per ell l'avantatge
de posar-lo en condició de prendre part al Concurs).

En quant a la qüestió cremadora de les llengües, dis-
cretament li faig avinent que si ns sortim de l'usança de
les tres llengües estatutides, el Concurs aparentarà quel-
com que jo me som esforçat d'evitar.

I al tractar aquest tema, en la meva carta al Prof.
Altamira, vaig al fons de la situació per ell creada,
fent-li notar que jo he donat l'exemple no incluint el ca-
talà en les convocatòries, malgrat tractarse d'una inicia-
tiva de Catalunya i reblo l'argument fent constar que som
intel·lectuals que estudien punts doctrinals, fora de "apa-
sionamientos terrenos".

Suposo que'l Prof. Altamira cullirà tot l'abast del
raonament, que li posa aquest dilema: o no insistir en
afegir-hi l'espanyol o bé acatar igualment el català.

De la seva resposta deduirem si ha promogut inocent-
ment la qüestió o bé si actua per compte d'altri.

Si es lo primer, s'adonarà de la improcedència de la
seva iniciativa i adhuc de la involuntaria desconsidera-
ció que representa vers el català i sembla que no hi que-
darà altra camí que retirarla.

Si en canvi la sosté malgrat la meva resposta, hi
haurà motiu per a suposar que en alguna banda ha estat in-
discret durant la seva estada a Madrid i que això es el
relleix d'allò.

Aquestes dificultats internes fan més interessant la
treballosa gestació del Concurs.

1928 - 28 Novembre. Dies enrera rebi, d'En Josep Carbonell i Gené, de Sitges, una carta acompanyant tres quaderns "Societat d'Estudis Occitans." on exposa i detalla el seu progete d'una "Societat d'Estudis Occitans", que radicaria a Tolosa i extendria la seva acció a tot el migdia de França i a més, a Catalunya, Valencia i Balears.

He llegit detingudament aquesta concepció ideològica, que trobo molt oportuna en els actuals moments de fallida de la personalitat humana i que considero ben eficient pera refermar la germanor espiritual catalano-occitana, que tants de nosaltres hem pogut constatar en nombrosos intel.lectuels i personalitats científiques contemporànies.

En tal sentit li escric avui, sense escatimarli la simpatia, perquè crec que es fer obra d'humanitat i de llibertat, tot lo que sia proclamar les unitats naturals de pobles, elements fonamentals pera la mellor organisació de la societat del pervindre, quan l'Estat haurà esterilisat les generacions presents.

30 Novembre. M'ha vingut a veure En Josep Carbonell J. Carbonell i Gené, de Sitges, pera donar gracies de la meva carta i amb motiu d'això, hem parlat una estona del seu progete.

Es més jove del que creia i fa pier de constatar que, darrera nostra, se va revelant una generació d'acció que capeix i vol enfocar en tota la seva plenitud els problemes dintre dels quals se troba Catalunya.

Parla amb una visió força justa de la tasca a fer i no li han pas passat per alt els ensenyaments de l'experiencia catalana d'aquests vinticinc anys darrers.

Haventli jo demanat, m'ha explicat que ja havia consultat an En Cambó, qui li donà consells diversos i està disposat a subvenir l'empresa, per la qual raó En Carbonell sent el deure moral de cercar col·laboradors que li permetin presentar-

1928 se an En Cambó podent dirli que solament necessita un ajud
30 No - material complementari. Això es una delicadesa de bona llei
vembre. i revela que En Carbonell sent fondament l'idealitat pera la
qual treballa.

En la conversa, hem parlat d'En Perbosc amb qui ja fa
anyos que jo he perdut contacte. Li he demanat l'adressa afi
d'enviarli la "Quaresma de St. Vicent Ferrer", que sembla li
interessa, car En Perbosc ha trobat documents inèdits refe-
rents al Sant.

He ofert an En Carbonell una suscripció de protecció,
pera que consti com comparteixo'l seu enlairat propòsit i si
troba colabrador a l'altura del seu entusiasme, aquest jo-
ve farà bona feina encetant una altra fase de l'acció cata-
lana.

2 Desembre. Prof. Altamira, Madrid, respon a la
Concurs de La Haia. carta que li vaig adressar a La Haia.

Troba molt bé el que jo li deia i en quant a les llen-
gües diu que jo tinc el dret de resoldre la qüestió en la
forma que me sembli, si bé fa constar que ell té una altra
idea respecte de la valor internacional del castellà.

Ja'ns trobem amb lo de sempre: que no'ns entenem ni en
les altures de la mentalitat. Ningú li ha parlat d'exercir
rets, ni li ha discutit la valor de relació del castellà,
però la posició del Prof. Altamira era falsa i no ha sabut
estintolar-se com calia, ni caure d'una manera elegant. Pera
lo primer, n'hi havia prou amb fer acatament al català, in-
diquant que se fecin convocatories en català i en castellà;
pera lo segon, podia haver retirat la seva inoportuna oficio
sitat, donantse compte de la injustícia que representava de-
vers Catalunya.

No ha fet ni una cosa ni altra i la seva carta es formu
lista, fredament correcta i deixa un regust d'amargor.

El Prof. Altamira ha oblidat els raonaments que motiven

1928

1928 la convocatoria a la qual ha col·laborat i un hom gairebé
 2 Desembre. no's pot estar de sospitar que, en comptes d'una finalitat
 científica i set de justícia, ell no ha vist en el Concurs,
 sinó l'avinentesa d'un efectisme espanyol. "Lasciate ogni
 speranza!"

20 Desembre. ~~Per si vénies que era arreplegada el concurs, m'esperava a la Biblioteca de Catalunya.~~
 3 Desembre. Com ja suposava, En Maspons i Anglaseill m'esperava a la Biblioteca de Catalunya.
 Maspons i Anglaseill.

Ell també ha rebut carta del Prof. Altamira; unes ratlles breus de despedida encarcarada, que no diuen verament res i davant de les quals sembla lo millor que En Maspons doni aquest incident per liquidat. Ja li escriuré jo d'ací alguns dies, quan m'hagi respondut el Dr. Anzilotti.

Hem resolt no perdre mes temps amb aquest joc de pilota epistolar, dificultat, a més, per la mobilitat excessiva del personal de La Haia.

En aquest sentit En Maspons escriurà al Dr. Anzilotti, que cal llençar el Concurs abans de Nadal i que nosaltres ja ho tenim tot apunt.

No vull dubtar de la cavallerositat del Prof. Altamira, però ara es a Madrid i l'ambient de Madrid es fatal.

4 Desembre. Rebut carta del Dr. Anzilotti, accompagnant còpies
 D. Anzilotti. de la redacció definitiva de la Convocatoria, amb l'objecte del concurs i les condicions que'l regiràn.
 Concurs de La Haia.

Diu que'ns encarreguem de les traduccions anglesa i alemany; també de l'impressió i distribució de la convocatoria, perquè ell no està pas organiat per això. En canvi, s'ofereix per a tot el que sia donar publicitat al concurs.

En conseqüència, mentres acabem d'enllistar les traduccions, hem resolt amb En Maspons, portar desseguida la convocatoria francesa a l'impremta i activar la preparació d'adresses, de les quals ja'n tenim alguns milers, perquè fa dies que hi treballa una de les nostres bibliotecaries.

1929

2 Gener.

1928

4 Desembre. ~~però~~ Encar que'ls impresos sien fets ací, volem mirar que l'escampament vingui de La Haia.

2 Gener. ~~que~~ La publicació del Concurs te d'ésser les nostres estrenes de Nadal o Cap d'Any, a Catalunya.

7 Gener.

20 Desembre. ~~que~~ Per fi sembla que ara arrencarem el Concurs, el Concurs de ~~que~~ qual si bé no serà pera Nadal, com havíem volgut, no obstant, se publicarà per Any Nou.

El Prof. Anzilotti te donada la seva conformitat a la prova d'impremta que li trameterem, en la qual i referent al Jurat, ha tingut la cortesia de substituir el mot "sousinscrits", per el de "soussignés", que nosaltres no osarem posarhi, sense una autorisació ben explícita, com aquesta.

Per la seva part, el Prof. van Eysinga suggerí algun retoc, veritables minucies, i a més, proposava intercalar una frase incidental, amb intent de subratllar una de les manifestacions que nosaltres considerem vitals en l'exposició del objecte del Concurs. En el fons, no era sinó preocupació de mentalitat o sintaxis alemanya, que no te aplicació a les nostres llengües llatines, car mes aviat trencava la claredat afirmativa, per la qual raó demanarem al Prof. van Eysinga permetés ometrela.

Obtinguda telegràficament la seva conformitat, les convocatories definitivament a l'impremta i sembla que haurem acabat la carrera d'obstacles.

1929

2 Gener. ~~que~~ El derrer dia de terme pera'l concurs de les "Memòries Patxot" ~~que~~ rer de la Cucurulla, un gros treball amb un assaig sobre la ciència catalana mig eval: es d'En Millàs i Vallcrosa.

Tinc el pressentiment de que aquestes botides carpetes ens donaràn molt que fer, perquè En Millàs es orientalista,